

Slovenski VESTNIK

Tiskovina ● Poština plačana pri pošti 64290 Tržič

Slovenski vestnik, Gasometerg. 10
A-9700 Klagenfurt/Celovec
Zastopnik za Jugoslavijo: ADIF - DZS,
Gradišče 10, p.p. 171, 61000 Ljubljana

P. n.

Študijska knjižnica

62390 Ravne na Kor.

LETNIK XXXV

CELOVEC, PETEK, 28. NOVEMBER 1980

ŠTEV. 48 (1996)

Peto srečanje narodnosti sosednjih dežel v Železni Kapli

Zadnje soboto se je v Železni Kapli končalo peto srečanje narodnostnih manjšin iz Madžarske, Jugoslavije, Italije in Avstrije, ki je trajalo dva dni in služilo v prvi vrsti medsebojni informaciji predstavnikov prizadetih narodnostnih manjšin in poglobitvi medsebojnih odnosov. Prvič so se srečanja udeležili tudi predstavniki narodnostnih manjšin iz LR Madžarske, med njimi tudi zastopnik nemške narodnosti, in madžarske narodnosti na Gradiščanskem. Predstavniki Čehov in Slovakov na Dunaju se pa letos zaradi važnih lastnih prireditev niso mogli še udeležiti srečanja.

partizanskem boju koroških Slovencev Jelka Kuchar in njen sin Peter Kuchar. Na vse udeležence obiska je napravil obisk na tem zgodovinskem mestu globoke vtise in s tem prispeval k razumevanju zgodovine slovenske manjšine na Koroškem. V soboto popoldan so se vsi udeleženci srečanja narodnosti poklonili ob spomeniku padlih partizanov in žrtev fašizma na pokopališču v Železni Kapli, kjer so položili vence s trakovi v vseh jezikih zastopanih manjšin.

Kot že pri vseh prejšnjih srečanjih je ob zaključku srečanja priredil deželni glavar sprejem za udeležence srečanja. Ob tej priliki je koroški deželni glavar Wagner pozdravil srečanje manjšin in ga ocenil kot prispevek k poglobitvi odnosov med sosednjimi državami.

V imenu udeležencev srečanja se je deželni glavar zahvalil za dani sprejem dr. Franci Zwitter, ki je opozoril na posebne probleme narodnostnih manjšin in v imenu koroških Slovencev naslovil na njega prošnjo naj deželni glavar pomaga pri reševanju odprtih vprašanj in naj svoje prispeva k mirnemu sožitju.

Kot je razvidno iz skupnega sporočila vseh delegacij (objavljamo ga na 2. strani) bo naslednje srečanje v prihodnjem letu v LR Madžarski. K letošnjemu srečanju pa je treba samokritično dodati, da ob sicer uspešnem poteku nekaterih tehničnih pomanjklivosti le ni bilo mogoče spregledati.

terih koroških časopisov, češ, da v Prekmurju številčno pogojujejo narodnostne pravice.

Udeleženci srečanja so v petek popoldne obiskali Peršmanovo domačijo, kjer so Nemci aprila 1945 kratko pred koncem druge svetov-

ne vojne pobili enajstčlansko Peršmanovo družino, od 81letne stare mame do devet mesecev starega vnuka. Predstavniki manjšin sta na kmetiji govorila o zločinu in o

Praznik v spomin na dan ko se je rodila nova Jugoslavija

Jutrišnji 29. november je v Jugoslaviji največji praznik — Dan republike, ki ga narodi in narodnosti Jugoslavije vsako leto obhajajo v spomin na 29. november 1943, ki bo šel v zgodovino kot dan, ko se je rodila nova Jugoslavija.

Tistega 29. novembra leta 1943, torej sredi junaškega boja proti fašističnim okupatorjem in njihovim domačim pomagačem, je namreč v bosanskem mestecu Jajce zasedal AVNOJ (Protifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije), ki je kot prvi ljudski parlament položil temelje nove, na načelih demokracije, narodnostne enakopravnosti in oblasti delavskega razreda zgrajene republike. Med zgodovinskimi sklepi tega zasedanja naj omenimo le nekatere: AVNOJ je postal najvišji zakonodajni in izvršilni organ, torej tačasni organ vrhovne narodne oblasti; begunski kraljevi vladi so bile odvzete vse pravice in kralju Petru prepovedana vrnitev v domovino; sprejet je bil sklep o zgraditvi Jugoslavije na federativnem načelu; sklenjena je bila priključitev Slovenskega primorja, Beneške Slovenije, Istre, Reke, Zadra in hrvaških jadranskih otokov Jugoslaviji ter ustanovljena je bila državna komisija za ugotavljanje zločinov okupatorjev in njihovih pomočnikov.

S temi sklepi je bil torej načrtan povojni razvoj Jugoslavije, ki je po zmagi nad fašizmom začela uresničevati vse tisto, kar je bilo za časa narodnoosvobodilne

Izpolnjevanje 7. člena državne pogodbe v zaostanku

„Tudi razvoj odnosov z Avstrijo je komisija ugodno ocenila in pozdravila vrsto vzpodbudnih sporazumov in aktivnosti med državama. Pri tem pa je morala ugotoviti, da uresničevanje 7. člena avstrijske državne pogodbe kasni; ob tem je menila, da predstavljajo predlogi osrednjih organizacij koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov, ki so jih le-te posredovale avstrijski vladi v operacijskih koledarjih, dobro osnovo za reševanje odprtih vprašanj v dialogu in sporazumevanju vseh prizadetih.“

Tako je posebej glede odnosov z Avstrijo rečeno v poročilu o seji komisije za mednarodne odnose skupščine SR Slovenije, ki je prejšnji teden pod predsedstvom Bojana Lubeja obravnavala odnose Slovenije s sosednjimi državami. Po uvodnem poročilu namestnika predsednika republiškega komiteja za mednarodno sodelovanje Draga Mirosiča je komisija v razpravi ugotovila, da Slovenija razvija sodelovanje z vsemi državami, ki mejijo z Jugoslavijo, pri čemer pa je posebej razvijano in vsebinsko bogato sodelovanje z Italijo, Avstrijo in Madžarsko ter z njihovimi deželami in regijami.

Komisija je podprla predloženi program stikov s sosednjimi deželami na ravni izvršnega sveta SRS in izrazila prepričanje, da bodo tudi ti stiki prispevali k nadaljnjemu poglobljanju dobrososedskega sodelovanja, pa tudi k razreševanju tistih odprtih vprašanj — tudi manjšinskih — katerih sporazumna rešitev bi pomenila nadaljnjo obogatitev tega sodelovanja.

Odnose s sosednjimi državami pa so prejšnji teden ocenjevali tudi na skupni seji odbora zveznega zbora za zunanjo politiko in odbora zbora republik in pokrajin skupščine SFRJ za gospodarske odnose s tujino. Ocenili so, da je Jugoslavija na podlagi politike dobrih sosedskih odnosov dosegla pomemben napredek v razvoju dvostranskih odnosov s sosedji. Kot so poudarili, se je s tem jugoslovanska politika dobrega sosedstva potrdila kot pravilna usmeritev in stvarna dolgoročna podlaga za stabilne odnose s sosednjimi državami in za postopno odpravo spornih vprašanj in problemov v odnosih s posameznimi izmed teh držav.

Vedno smo pripravljene sodelovati pri reševanju naših vprašanj

V kratkem bo minilo leto dni od tega, kar sta osrednji slovenski organizaciji posredovali pristojni vladi na Dunaju takojimeno operativni koledar, v katerem sta konkretno opozorili na celo vrsto vprašanj, ki še vedno niso rešena, čeprav avstrijski predstavniki radi trdijo, da je bil z zakonom o narodnih skupinah člen 7 državne pogodbe v celoti izpolnjen. Tudi eno leto po predaji operativnega koledarja se položaj v bistvu ni spremenil — na uradnem mestu so samo spremenili taktiko in sedaj trdijo, da smo zavlačevanja krivi koroški Slovenci sami, ker baje ne damo svojih predlogov za reševanje posameznih vprašanj.

Kdor kaj takega trdi, si s tem sam izstavlja kvalifikacijo, kajti z vlogami, prošnjami, zahtevami in predlogi, ki smo jih koroški Slovenci poslali pristojnim dejavnikom, bi lahko napolnili debele knjige. Kljub temu sta ZSO in NSKS sklenila, da posredujejo vladi še enkrat svoje poglede in predloge k vsakemu vprašanju posebej.

Tako sta prejšnji mesec osrednji organizaciji poslali vladi skupno vlogo, v kateri sta podrobno obrazložili svoja stališča glede uresničevanja enakopravnosti koroških Slovencev na področju radia, televizije in sorodnih medijev. Ta teden je bila izgotovljena skupna vloga, ki se bavi z vprašanji šolstva in predšolske vzgoje. V njej ZSO in NSKS opozarjata na številne dosedanje predloge za pravično rešitev teh vprašanj. Obenem opozarjata tudi na občutno poslabšanje položaja pouka slovenščine na ljudskih šolah, do katerega je prišlo v zadnjih dveh letih. Prav tako pa posredujejo svoje poglede na vprašanja učbenikov in učnih pripomočkov ter razna vprašanja s področja obveznega šolstva. Pri tem opozarjata, da je šolski sistem v Avstriji v zadnjem obdobju dosegel pomemben napredek, ki mu je treba prilagoditi tudi manjšinsko šolstvo. V bližnji prihodnosti pa bosta osrednji slovenski organizaciji ponovili in dopolnili svoje zahteve in predloge tudi še za ostala neresena vprašanja.

Osrednji organizaciji koroških Slovencev pa se ne omejujejo le na izdelavo in predložitev ustreznih predlogov, marveč predvsem vedno spet poudarjata tudi svojo pripravljenost, da kot legitimirano predstavništvo neposredno prizadete narodnostne skupnosti konstruktivno sodelujeta s pristojno vlado pri iskanju takih rešitev, ki bodo po eni strani odgovarjale črki in duhu člena 7, po drugi strani pa prav v smislu naročila tega mednarodnega dokumenta narodnosti zajamčile njen nadaljnji neogroženi obstoj in vsestranski enakopravni razvoj.

šlo do srečanja na Madžarskem, kar pa bo v naslednjem letu nadoknadeno. V svojem pozdravnem govoru je naglasil, da imamo prizadete manjšine dovolj problemov in skupnih interesov, da v tem prostoru hočemo kot samonikle skupnosti, kot suvereni nosilec svojih teženj in pravic obstati in ohraniti svojo identiteto. Ko je govoril o koristnosti takih srečanj in ocenjeval izkušnje zadnjih petih let je predlagal, da se iz teh srečanj razvije stalna ustanova, ki bi manjšine povezovala močneje tudi med letnimi srečanji. Takšna ustanova naj bi pomagala manjšinam lažje reagirati kot subjekt, ne pa samo kot objekt, ki ga porivajo še prevečkrat v geto. Glede položaja manjšin je ugotovil, da sredi Evrope človekove pravice še niso povsod uresničene in so zlasti manjšine še vedno diskreditirane in diskriminirane. Hkrati pa je ugotovil, da obstaja v svetovni javnosti dovolj občutljiv posluh za kršenje človekovih pravic, ki manjšine obvezuje, da svetovno javnost temeljito informirajo o dejanskem položaju manjšin.

Iz poročil posameznih delegacij poročamo na drugi strani te izdaje Slovenskega vestnika, dodati je treba, da so zastopniki madžarske manjšine iz Prekmurja na srečanju odločno zavrnilo pisanje neka-

borbe včasih le vizija. Pod vodstvom legendarnega vrhovnega komandanta narodnoosvobodilne vojske, Josipa Broza-Tita, ki so mu na zasedanju v Jajcu podelili naslov maršala, je Jugoslavija v letih po vojni z velikimi težavami in žrtvami, vendar vsa prevojena z novim duhom, vstala iz ruševin in se razvila v državo, ki jo danes poznajo in občudujejo po vsem svetu: kot državo, ki je v boju za osvoboditev pokazala junaštvo kot nobena druga; kot državo, ki se je z lastnimi močmi izvlekla iz zaostalosti v sodobnost; kot državo, ki je kot prva v svetu vzpostavila sistem socialistične samoupravne demokracije; kot državo, ki je s svojo dosledno miroljubno politiko postala prvoborec za enakopravne odnose med narodi in državami.

Svoj praznik obhajajo jugoslovanski narodi in narodnosti tokrat prvič brez svojega medvojnega komandanta in povojnega predsednika Tita. Vendar je njegovo ime in predvsem njegovo delo neločljivo povezano z nastankom in razvojem nove Jugoslavije, katere pot bo zlahkaj tudi v bodoče. V tem pa je tudi najboljšje jamstvo, da bo šel ta razvoj dalje v smislu zgodovinskih sklepov, ki so bili sprejeti na II. zasedanju AVNOJ v Jajcu, ko se je v noči med 29. in 30. novembrom 1943 rodila nova Jugoslavija.

Narodom in narodnostim Jugoslavije ob njihovem prazniku iskreno in v bratski povezanosti čestitamo tudi koroški Slovenci!

Iz poročil delegacij na srečanju manjšin sosednih dežel

Poročila posameznih delegacij in diskuzije o teh poročilih so tvorile glavno skupnega dela na preteklem 5. srečanju narodnosti sosednjih dežel v Železni Kapli. V dveh dneh so zastopniki narodnostnih manjšin iz Madžarske, Slovenije, Italije in Avstrije s svojimi poročili seznanili druge delegacije s položajem manjšine in s spremembami, ki so nastale v položaju manjšin od zadnjega zasedanja pred enim letom.

Po pozdravnem govoru, ki ga je imel v imenu obeh osrednjih političnih organizacij koroških Slovencev predsednik ZSO dr. Franci Zwitter, je o položaju slovenske manjšine v Italiji govoril tajnik Slovenske kulturnogospodarske zveze v Trstu Dušan Udovič. Temeljito je

Udeleženci srečanja so se poklonili žrtvam fašizma

10. in 11. DECEMBRA V KRANJU:

Znanstveni posvet o narodnostnih manjšinah

Na Brdu pri Kranju bo 10. in 11. decembra znanstveni posvet, ki se bo bavil s problemi razvijanja položaja in zaščite manjšin v sistemu OZN, in sicer v luči osnutka, ki ga je izdelala Jugoslavija za deklaracijo Združenih narodov o pravicah narodnostnih, etničnih, jezikovnih in verskih manjšin. Ta pomembni simpozij prireja Inštitut za narodnostna vprašanja v Ljubljani.

Pripravljalni odbor je že prejel okrog 20 poročil, ki so jih prispevali ugledni jugoslovanski izvedenci. Med gradivom bo posebno zanimiva študija, ki jo je pripravil ravnatelj omenjenega inštituta dr. Silvo Devetak o odnosu med sistemom OZN in jugoslovansko deklaracijo. Nadaljnji strokovnjaki pa bodo med drugim obravnavali vprašanja kategorizacije in definicije manjšin v luči jugoslovanskega predloga deklaracije, vprašanja jezika zlasti v vidika možnosti za izoblikovanje skupnih načel v deklaraciji OZN — odnose med manjšino in matičnim narodom ter manjšine kot dejavnice mednarodnega sodelovanja.

Na znanstvenem posvetu pa bodo sodelovali tudi nekateri predstavniki in izvedenci italijanske in madžarske narodnosti v Sloveniji, ki bodo posebej obravnavali stvarne izkušnje, pridobljene v šestih letih, odkar so bile osnovane posebne samoupravne interesne skupnosti italijanske in madžarske narodnosti, ki delujejo na koprskem obalnem področju oziroma v Pomurju.

Čeprav bo posvet omejen na Jugoslavijo in še posebej na Slovenijo, bo brez dvoma zanimiv tudi v širšem mednarodnem pomenu, saj je jugoslovanska ureditev manjšinskega vprašanja odnosno položaja narodnosti v svetu splošno priznana kot vzorna, prav tako pa je Jugoslavija tudi pred mednarodnimi forumi najbolj zavzeta pobornica za pravice manjšin.

novrstnega nezadovoljstva prebivalstva usmeriti javno mnenje proti Osimskemu sporazumu in proti slovenski manjšini. Ugotovil je tudi, da dobiva zamisel globalne zaščite manjšine, v skoraj vseh političnih taborih vsaj načelno zmeraj več priznanja, vsekakor pa obstajajo v državni politiki novi poskusi deljenja Slovencev na različne kategorije. Tajnik SKGZ Dušan Udovič, kakor tudi njegov sogovornik direktor Slovenskega znanstvenega inštituta v Trstu dr. Karel Šiško, sta ob tem vprašanju odločno odklonila povezovanje številčnosti manjšine s stopnjo njihove zaščite. Dr. Karel Šiško je vrhu tega še enkrat poudaril pomen Osimskih sporazumov, ki so važen element v zboljanju dobrih odnosov med obema državama, od katerih pa ni mogoče pričakovati takojšnjih sprememb razmer, temveč jih je treba gledati kot dolgoročen proces. O težavnem položaju Slovencev in Kanalski dolini pa je govoril Salvatore Venossi.

V imenu delegacije pripadnikov madžarske narodnosti v SR Sloveniji je obširno poročal Hajos Ferenc. Kot najaktualnejše vprašanje v zadnjem obdobju delovanja madžarske narodnosti v Sloveniji je referent označil usmerjeno izobraževanje, ki omogoča razširitev izobraževanja raznih strokovnih kadrov — pripadnikov madžarske manjšine. Glede otroških vrtcev je ugotovil, da stanje še ni zadovoljivo, na področju srednjih šol pa se je pred leti uvedel pouk madžarskega jezika tudi v takšnih šolah, ki niso na narodnostno mešanem področju. Ti ukrepi so bili izvršeni, ne zaradi tega, ker jih je predpisoval kakšen zakon, temveč zaradi politične volje, ki vlada v tem prostoru in ki skuša čim bolj razviti madžarsko narodnostno manjšino. Vrhu tega je Hajos Ferenc poročal, da bodo v prihodnje razširili televizijski program v madžarščini na 2 krat dvajset minut mesečno.

Predsednik Italijanske unije za Istro in Rijeko prof. Leo Fusilli je obravnaval položaj italijanske manjšine na obalnem področju, ki ga označuje popolna enakopravnost, strpnost do manjšine in bogat razvoj kulturnega dela manjšine. Stiki z Italijo so zelo dobro razviti in so odločnega pomena za vsestranski razvoj italijanske narodnosti na tem področju, vrhu tega pa so pomemben element zblizovanja in razumevanja med Jugoslavijo in Italijo. V vseh izjavah je prišlo do izraza, da je italijanska narodnost na obalnem področju pri rešitvi vseh vprašanj (Dalje na 8. strani)

Skupno sporočilo 5. srečanja narodnosti sosednih dežel 21. in 22. 11. 1980 v Železni Kapli

V organizaciji Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij na Koroškem je bilo 21. in 22. novembra 1980 v Železni Kapli 5. srečanje narodnosti sosednih dežel, ki so se ga po svojih delegacijah udeležile naslednje organizacije: Italijanska unija za Istro in Reko, Slovenska kulturno-gospodarska zveza iz Italije, Samoupravna interesna skupnost za prosveto in kulturo madžarske narodnosti iz SR Slovenije, Komisija za narodnosti Železne županije na Madžarskem, Gradiščansko-madžarsko kulturno društvo, Hrvatski akademski klub, Svet slovenskih organizacij in Slovenska skupnost iz Italije ter Narodni svet koroških Slovencev in Zveza slovenskih organizacij na Koroškem.

Tako kot dosedanja srečanja je tudi letošnje 5. srečanje narodnosti sosednih dežel pokazalo koristnost in potrebnost izmenjave misli in mnenj in medsebojno posredovanje izkušenj, kar lahko mnogo doprineše k boljšemu spoznavanju med seboj in k učinkovitosti posameznih prizadevanj.

Narodne skupnosti, ki živijo v tem izredno zanimivem in razgibanem prostoru, na stičišču številnih jezikov in kultur in v prostoru, kjer se srečava več sistemov z različno družbeno in gospodarsko ureditvijo, imajo dovolj skupnih interesov in dovolj moči, da kot samonikle skupnosti, kot suvereni nosilci svojih teženj in pravic vsem nevšečnostim in neprijetnostim navkljub ohranijo svojo identiteto in vztrajajo pri prizadevanju za demokratično ureditev medsebojnih odnosov in uresničitev osnovnih človeških pravic.

Države, v katerih manjšine in narodnosti živijo, so dolžne, da zagotovijo manjšinam vse pravice in možnosti in jim s tem jamčijo enakopraven obstoj in razvoj. Taka ureditev pravic manjšin in narodnosti ne sme biti odvisna od številčne moči posameznih manjšin in narodnosti, temveč mora ohranjati in krepiti narodno identiteto ter preprečevati narodno asimilacijo. V tej zvezi manjšine in narodnosti odklanjajo vse poskuse kategorizacije.

Stiki z matičnim narodom so za narodnosti in manjšine življenjskega pomena. Menimo, da morajo v teh stikih imeti manjšine in narodnosti vlogo ustvarjalnega subjekta. Manjšine in narodnosti se zavzemajo za nadaljnje poglobljanje gospodarskih stikov in sodelovanja ob mejah, ki naj prispevajo h krepitvi materialne podlage in gospodarskega položaja v obmejnih področjih.

Manjšine se zavedajo, da je uresničevanje njihovih pravic in enakopravnosti tesno povezano z razvojem demokratičnih sil in odnosov v družbi, v kateri manjšine živijo.

Tudi peto srečanje narodnosti poziva vse demokratične sile tega dela Evrope, naj se še bolj angažirajo za uveljavljanje narodnostnih pravic in naj ne popustijo silam, ki ogrožajo tako položaj narodnosti kot tudi demokratične odnose in sodelovanje v mednarodnem merilu. Udeležence madridskega sestanka o evropski varnosti in sodelovanju poziva, da posvetijo posebno pozornost problematiki narodnosti kot dejavniku demokratičnih odnosov ter miru in varnosti v Evropi.

Mimo potrebe takih srečanj izkušnje zadnjih petih let narekujejo tudi potrebo, da se najde neka oblika kontinuiranega in plodnega dela tudi v času med posameznimi srečanji. V ta namen bo ustanovljen sekretariat vseh organizacij udeleženk, ki bo imel na skrbi uresničitev te zamisli.

Vse navzoče delegacije pozdravljajo iniciativo delegacije narodnosti iz Železne županije in sprejmejo vabilo, da bo 6. srečanje narodnosti sosednih dežel v Ljudski republiki Madžarski.

Železna Kapla, 22. 11. 1980.

Za udeležence srečanja je priredil sprejem doželni glavar Leopold Wagner

Tudi zamejski Slovenci lahko postanejo člani SAZU

V republiški skupščini SR Slovenije je bil sprejet nov zakon o Slovenski akademiji znanosti in

umetnosti (SAZU), ki ureja položaj te najvišje slovenske znanstvene ustanove.

Med novostmi, ki jih prinaša zakon, je posebno važno določilo, ki zagotavlja enakopravnost slovenskih znanstvenikov in umetnikov ne glede na to, kje živijo in delajo. Na podlagi tega določila bo v bodoče lahko izvoljen za rednega oziroma dopisnega člana SAZU tudi znanstvenik ali umetnik slovenskega rodu, ki ne živi v Sloveniji (npr. zamejski Slovenci — op. ured.), je pa dejavno povezan z domovino ter je ustvaril posebno pomembna dela.

SAZU bo na podlagi tega določila podpirala znanstvene in umetniške dejavnosti tudi zamejskih Slovencev in sploh Slovencev v tujini.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Celovec/Klagenfurt, Gasometergasse 10, tel. 32 550 - Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje

Neki duhoviti dunajski novinar je pred kratkim zapisal, da pozitiven razvoj v avstrijski notranji politiki zabranjujejo trije veliki A. Ta A-A-A-sindrom so: AKH (splošna bolnišnica na Dunaju), AKW (atomsko elektrarna Zwentendorf) ter Androsch (slej ko prej nerešeni problem njegove pisarne).

Dejstvo je, da od polelja naprej skoraj ne mine dneva, ko ne bi bil vsaj eden teh problemov v središču avstrijskega notranjopolitičnega zanimanja, medtem ko vsi drugi pereči problemi bolj ali manj ostanejo v ozadju; tako se celo proračunska razprava, ki je navadno višek politične sezone, odvijata takorekoč ob izključitvi javnosti.

Prav tako pa je tudi dejstvo, da je ni stranke, ki bi se lahko okoristila s tem položajem ali bi vsaj verodostojno mogla o sebi trditi, da z navedenimi škandali nima nobenega opravka — preveč je vsaka posamezna stranka zapletena v eno ali drugo zadevo. Čeprav sta za največji korupcijski škandal druge republike v zvezi z gradnjo dunajske bolnišnice (gradivo preiskav menda že obsega velikansko število nad 30.000 strani!) v prvi vrsti odgovorni vlada in dunajska občina, tega položaja tudi ÖVP ne more izkoristiti, ker je sama vse preveč zaposlena z anonimnimi milijoni iz znane afere „moža s kovčkom“. Tudi v atomski debati je že zdavnaj razcepljena na dva tabora. Zadeva Androsch pa je končno notranji problem socialistov, ki bo menda urejen do konca leta. Vsaj tako obljublja Androsch

sam, o katerem pa je po drugi strani slišati, da bi baje rad postal bančni direktor — in leta 1981 bo tako mesto prosto pri največjem avstrijskem kreditnem inštitutu CA.

V dobi takega političnega pat-položaja, ki pa ga nikakor ne narekuje ali kakorkoli obremenjuje obzirnost v zvezi z bližnjimi volitvami, je vsekakor zanimivo pogledati, kakšno strategijo si izbirajo stranke za svojo bodočo politično dejavnost. Tu je posebej

Kam gre ÖVP?

no zanimiva sprememba pri veliki opozicijski stranki ÖVP, ki se sicer odvíja liho in interno, vendar postaja polagoma jasna. Po izgubljenih volitvah je moral predsednik Taus, ki je bil odkrit predstavnik gospodarstva, industrije in finančnega kapitala, dati vajeti iz rok in nadomestil ga je Mock iz vrst organizacije krščanskih delavcev, kakor se sama definira ljudskostrankarska delavska zveza ÖAAB. Da pri tem ni šlo le za zamenjavo oseb, dokazuje razvoj v ljudski stranki v zadnjem času: skorajšnji razpust nekdanj najbolj vplivnega dejavnika v ÖVP-jevskem triumviratu, namreč kmečke zveze, ki se zrcali v

„odvolitvi“ njenega predsednika Minkowitscha in nižjeavstrijskega deželnega glavarja Wenzla (ki ga je nasledil član ÖAAB Ludwig), vedno močnejše poudarjena vloga krščanskih sindikalcev v javnosti (izvolitev predarlskega predsednika delavske zbornice Jägerja v predsedstvo ÖVP) ter notranjestrankarske vloge ÖAAB, ki se je zadnje soboto v Feldkirchu dokončno formirala s Herbertom Kohlmeierjem na čelu, kateri velja za predstavnika „ostrega“ krila znotraj ljudske stranke.

Taktika je jasna: s pomočjo ÖAAB in krščanskih sindikalcev hoče ÖVP upravičiti nezadovoljstvo avstrijskega delavstva izkoristiti za svoje namene. Ali ji bo to uspelo, bo odvisno predvsem od dveh dejavnikov — prvič, v koliko se bo ÖAAB dejansko uspela uveljaviti proti falangi industrialcev in gospodarstva znotraj lastne stranke; drugič, v koliko bodo socialistični sindikalci prenehali biti le podaljšana roka socialistične vlade ter se začeli bolj odločno in tudi ofenzivno zavzemati za delavske interese. Kajti če se bo levo krilo pri socialističnih sindikalcih — ki je nedvomno prisotno in prihaja v zadnjem času deloma že tudi na dan — uveljavilo in se bodo socialistični sindikalci spet osredotočili na delavska stališča, potem bo Kohlmeierjevi demagogiji o „krščanskih vrednotah“ (njegov referat v Feldkirchu) in njegovim frazom brez dvoma kmalu dokončno odklenalo.

fra-zbor

V „AULI SLOVENICI“ V CELOVCU:

Valentin Oman predstavlja svoja nova likovna dela

„Valentina Omana ni treba posebej predstavljati koroškemu likovnemu občinstvu. Številne razstave in množica izvedenih javnih del dokazujejo že uveljavljenega umetnika. Čeprav se nam torej zdi Oman znan in priznan, je sedanja razstava v „Auli slovenici“ prikaz novega obdobja v njegovi umetnosti. Večina razstavljenih del je prvič pokazana na Koroškem, po nastanku pa so skoraj vsa iz letošnjega leta.

Oman se sicer na številnih področjih odmika od dosedanjih slikarskih rešitev, vendar se nepretrganost njegovih sporočil nadaljuje. Spremembe že nastajajo pri podajanju človeške figure, ki je bilo za njega tako značilno. Z mrežasto strukturo nakazano gibanje figur v prostoru in času je izginilo. Namesto množičnosti pojavljanja nastopa v njegovih kolažah poedinec, ki prav zaradi osamljenosti izžareva monumentalnost. Ta se še stopnjuje z reliefnim izstopanjem figuralnega telesa v prostor, ki ga je Oman dosegel s plastičnim oblikovanjem materiala — konkretno tkanine. Gube, blagi in ostrji zavoji, dajejo

posebne barvne učinke. Nekdanja barvitost, omenjena predvsem na črne tone, je dobila zaokrožitev z uporabo rjavih odtenkov in nanašanjem asfaltnega materiala na platno. Z njim nakazuje prvobitnost zemeljske materije in hkrati v koloritu vtis arhaičnosti.

Drugo tematiko predstavljajo motivi iz cikla Znaki v zemlji. Umetnik se ustavi in zamisli ob izkopanih ostankih nekdanjih civilizacij. Nevsiljeno nas hoče Oman prepričati o koreninah naše kulture. Iz zasanjanega pogleda v preteklost smo nenadoma postavljeni pred surovo resničnost. Ekološka katastrofa, kopičenje in odlaganje predmetov, ki jih človek več ne potrebuje, pretresejo opazovalca, morda bolj kot umetnika. In prav je tako. Saj je ena izmed nalog umetnika biti tudi kronist prostora in časa.

Po številu majhno, po pripovednosti pa nenavadno izstopajoče mesto predstavlja na sedanji razstavi skupina risb. Nastale so z barvnim prekrivanjem starejših tiskanih katalognih listov. Pergamentne barve in izžare-

vajoča podlaga, ki se spaja z umetnikovi potezami čopiča, govorijo v novi obliki o intimnosti Omanove umetnosti.

To je ob otvoritvi nove Omanove razstave, katero so pretekli ponedeljek odprli v „Auli slovenici“ v Celovcu, zapisal prof. Janez Zwitner-Tehovnik. Njegove ugotovitve ob razstavljenih slikah so stvarna analiza pričujočega Omanovega umetniškega cikla, ki skupno zajema 51 domala novih stvaritev, nastalih v letošnjem letu. Pričujoča razstava Omanovih slik za „Aulo slovenico“ pomeni tudi mali jubilej. Tako je dejal dr. Miran Zwitner, ker je to 25. razstava „Aule slovenice“, ki jih je organizirala v petih letih obstoja, razen tega je prvi stenski koledar te galerije bil opremljen z Omanovimi slikami. Prisotnost številnih predstavnikov kulturnega in političnega življenja, kakor tudi iz kroga mladjecev iz katerega Oman izhaja, je najboljši dokaz o zasidranosti tega umetnika v koroškem in širšem kulturnem prostoru doma in v tujini.

V kulturnem sporedu ob otvoritvi Omanove razstave je nastopil dunajski pesnik in umetnikov prijatelj Peter Paul Wiplinger z Dunaja. Slednji se je občinstvu predstavil z branjem pesmi iz njegovih pesniških zbirk „Grenzen“ in „Abschied“ ter z nekaterimi novimi, še neobjavljenimi besedili. Njegove pesmi so pri občinstvu zbudile veliko pozornost, saj pesnik v svojih besedilih govori o človeku, njegovi notranji razbolelosti in anonimnosti v eri modernega časa. Pesmi P. Paula Wiplingera je v slovenščino prevedel in bral Horst Ogris. Očitno pa za prevajanje ni imel dovolj časa, saj so prevodi bili preveč dobesedni, zato tudi okorni. K slabemu počutju slovenskega poslušalca pa je prispevalo še mestoma napačno naglašanje besedil.

Razstava Omanovih slik v „Auli slovenici“ je odprta do 12. decembra 1980. Ljubiteljem likovne umetnosti priporočamo, da si nove umetniške dosežke tega znanega slikarja ogledajo.

Koroške kulturne nagrade za leto 1980 podeljene

Koroške kulturne nagrade za leto 1980 so podeljene. V okviru primerne slovesnosti jih je pretekli petek podelili deželni glavar Leopold Wagner. Kot znanost, gre za vsakoletno kulturno, častno in pospeševalne nagrade Koroške, ki jih na predlog posebne žirije podelijo koroškim kulturnikom. Letošnji dobitnik kulturne nagrade je dvorni svetnik dr. Othmar Rudan, bivši vodja kulturnega oddelka pri deželni vladi. Nagrado je prejel za njegovo znanstveno-raziskovalno delo na gledališkem področju. Častno nagrado je prejel dvorni svetnik dr. Günther Mittergradneger za delovanje na glasbenem področju, zlasti kot skladatelj in zborovodja, pospeševalne nagrade pa so prejeli Alfred Stingl za skladateljsko dejavnost, Caroline Hudelist za likovno ustvarjanje, Josef Winkler za književnost in dr. Dieter Neumann za znanstveno delo.

Kulturne nagrade znašajo za posameznika finančno podporo v višini od petdeset do dvestotisoč šillingov. Med letošnjimi nagrajenci deželnih nagrad ni bil upoštevan nihče od koroških Slovencev.

4

v Ljubljano, da je od osojskega opata prejel tole sporočilo: Dne 5. junija je v gozdu, ki je last osojskega samostana, neki mladenič zalotil vikarja Kaufmana, ko je napadel ženo kmečkoga podložnika, ki je začela kričati in se tako rešila, njen mož pa jo je kljub temu strašansko pretepel. Tudi drugi kmetje so se pritoževali, da bi se njihovim ženam moglo isto zgoditi. Kaufman je tudi kriv, da sta dve deklici zanosili in ju je prisilil, da sta abortirali. Opat se boji, da bi Kaufman s svojim ravnanjem okužil njegove menihe. Kaufman ni plačal niti denarne kazni, ki mu jo je naložil stolni kapitelj, niti ne plačuje letnega prispevka, ki ga je dolžan plačati za kapiteljsko menzo.

Dne 26. decembra 1675 poroča vikar Walscher ljubljanskemu stolnemu kapitelju še o naslednjem incidentu, ki ga je povzročil vikar Kaufman: Dne 18. julija 1675 se je pri meni oglasil Dionizij Vic, faran župnije Skočidol in podložnik gospostva Vernberk, ki je bil strašen na pogled, bil je čisto zmešan in s podplutimi očmi in je pripovedoval tole: Ko se je prejšnji dan oglasil v župnišču zaradi neke dajatve v žito, ga je vikar Kaufman napadel z gorjačo in ga petnajstkrat udaril po glavi, da je začel krvaveti in je izgubil mnogo krvi; zlomil mu je tudi kost leve roke, da je moral iskati zdravniško pomoč v Beljaku. Ko je pritekla v župnišče njegova žena, je začel Kaufman še njo zmerjati in je svojim ljudem naročil, naj ranjenca takoj odstranijo, ker ga je svojčas razžalil s psovko farski kurbir (Hurenpfaff). Napadeni Vic je zanikal, da bi bil kdaj kaj takega izjavil, pač pa je opisal vikarja Kaufmana kot nemoralnega človeka in kot nezakonskega očeta, kar je že tudi priznala njegova priležnica Marija Meixner, ki

AULA SLOVENICA

CELOVEC, PAULITSCHGASSE 5—7

Vijudno Vas vabimo na razstavo

AKADEMSKEGA SLIKARJA

Valentina Omana

Razstava je odprta do 12. decembra 1980, in sicer dnevno od ponedeljka do petka od 13. do 17. ure.

Prisrčno vabljeni!

200-letnica rojstva
Jerneja Kopitarja

Letos mineva 200 let odkar se je rodil Jernej Kopitar, znani slovenski jezikoslovec in najpomembnejše predstavnik starejše slovenske romantike. Študiral je v Ljubljani, bil domači učitelj pa tajnik in knjižničar pri slovenskem mecenu Žigi Zoisu. Pozneje je študiral na Dunaju, kjer se je začel zanimati za znanost o slovanskih jezikih pri čemer je prišel do načela, da jezikoslovec ni zakonodajalec, temveč raziskovalec in statistik jezika.

Največji pomen Kopitarjevega dela je predvsem v tem, da je napisal znanstveno slovnico slovenske-

ga jezika, prvo te vrste, postavljeno na osnovo ljudskega govora in jezikovnega zgodovinskega razvoja.

Po njegovi zaslugi so odprli v Ljubljani stolico za slovenski jezik. Srbom je vzgojil jezikoslovca Vuka Karadžiča, z vsem svojim delom pa je pomagal postavljati temelje slovanskemu jezikoslovlju. Razen slovnice, so znane tudi številne Kopitarjeve znanstvene razprave in pisma v katerih je razvijal svoje slovnice nazore.

Jernej Kopitar je ob svojih potovanjih po Evropi obiskal tudi Pariz, kjer se je zavzemal za vrnitev knjig, rokopisov in drugih dragocenosti, ki so jih za časa napoleonskih vojn odnesli v Francijo.

Jernej Kopitar je 11. avgusta 1844 umrl na Dunaju, kasneje so njegove posmrtno ostanke prepeljali v Ljubljano in jih pokopali na sedanjem Navju.

Ob 200-letnici rojstva Jerneja Kopitarja se slovenske kulturne ustanove tega velikega slovnicearja spominjajo na raznih proslavah, v Ljubljani pa so za to priložnost priredili tudi simpozij o tem pionirju slovenskega slovstva.

MED NOVIMI KNJIGAMI:

„Odtenci razbolele resničnosti“

Pesniški prvenec F. Merkača

S pesniško zbirko „Odtenci razbolele resničnosti“, ki je izšla kot „Knjiga mladje 8“ v založbi Kluba mladje ob sodelovanju Slovenskega informacijskega centra v Celovcu, se je javnosti predstavil France Merkač. Gre za pesniški prvenec mladega koroškega pesnika doma v Šmihelu pri Pliberku, sicer pa študenta psihologije v Salzburgu.

V zbirki „Odtenci razbolele resničnosti“ je avtor objavil 34 pesmi; pri izboru in tehnični opremi knjige sta pomagala prof. Vida Dežman in dipl. inž. Ignacij Primožič iz Tržiča, medtem ko za celotno ureditev in izid odgovarja Franc Katt-

nig. Vsebinsko je zbirka razdeljena na dva dela: v prvem bralca privedejo verz: Koroška dežela / je prelepa / za koroško resničnost, v drugega pa pesem z naslovom „Bivanjske elegije“. Nadaljnje razsledek Merkačeve zbirke harmonično dopolnjujejo ilustracije Alberta Krajgerja, ki je narisal tudi naslovno stran pričujoče knjige.

In za kaj gre v zbirki Franceta Merkača? Odgovor je pravzaprav že v zgoraj navedenih verzih: za anagažirano poezijo, ki govori o Koroški, o koroškemu Slovencu in njegovi narodni stiski. Verzi so povsem svobodni, večinoma prozaični, pisani brez interpunkcij in včasih zbledijo v bolj ali manj posrečene miselne konstrukcije. Sicer pa je viden avtorjev napor in hote nje mladega pesnika, da sporoča, kar notranje občuti. Opazna je tudi pomanjklivost besednega zaklada, kar se deloma odraža v okornosti verzov odnosno pesnikovi izpovedni moči. Kljub nakazanemu gre za pesniško zbirko, ki brez dvoma bogati sodobno slovensko književnost na Koroškem in vsekakor sodi na knjižno polico slehernega ljubitelja slovenske pisane besede.

Dr. Anton Svetina

Prispevki k zgodovini Skočidola

Vizitator je nato še pregledal kapelo v špitalu v Vernberku, kjer se že štiri leta ne bere maše, ker je grajski upravitelj Andrej Rospo-har pokopal v tej kapeli nekrščene otroka. Oskrbnik se je izgovarjal, da so otroka krstili babice in bi zaradi tega ne bilo treba profanirati cerkve. Grofica Ana Regina Preiner, roj. grofica Wogensperg, je po svojem upravitelju Stefanu Filuciu prosila, naj bi škof kapelo na novo posvetil. V župniji živi šest revežev, od katerih je eden poročen. Vizitator je naročil, da morajo moški spati ločeno od žensk. Ob koncu je vizitator pregledal še kapelo v gradu Vernberk in pri tej priliki ugotovil, da obstaja med lastnico grada in med stolnim kapiteljem v Ljubljani spor glede izvrševanja prezentacijske pravice pri spremembi župnijskega mesta v Skočidolu.

Bartolomej Kaufmann, ki je prišel leta 1665 za vikarja v Skočidol, je zaradi svojega nemoralnega življenja padel tako pri cerkveni oblasti kakor tudi pri faranah in nemilost, kakor bomo videli iz naslednjih prikazov. Dne 24. oktobra 1668 je cerkev sv. Marjete v Skočidolu vizitiral nadžupnik in škofijski komisar pri Šmiklavžu v Beljaku Vitus Walscher in zapisal v vizitacijski zapisnik tole: V zidanem zvoniku se nahaja troje zvonov. Cerkev dobiva kot letno dotacijo devetdeset mernikov ovs, neplačani dolgovci znašajo tisoč goldinarjev, ki jih dolgujejo deloma gospostva, deloma kmetje; gospostvo plačuje deželi tudi vse

dolžne dajatve, kakor jih izkazuje cerkveni urbar. Cerkveni obračuni se vršijo vsako leto v gradu. Ali so bili vsi stroški poravnani, nisem mogel ugotoviti, ker ni bilo vikarja; izvedel sem, da večkrat na teden popiva in veseljači z mladino. Srečal sem ga na cesti pijanega, mu razložil, da sem prišel po nalogu škofa in škofijskega kapitlja na vizitacijo in mu ukazal, naj se zaradi pijanosti opraviči; tudi zvečer ga ni bilo na izpregled, quia ea nocte in sylva inter feros cogeret hospitari (ker je to noč moral prenočevati v gozdu med divjimi zvermi). Sam sem šel zaradi tega v grad, kjer sem ob odsotnosti lastnice gospostva prenočil.

Župnija ima eno podružnično cerkev sv. Štefana v Podravljah (Föderlach, 1258 Podreulach, 1351 Pöderlach, 1672 Phederlach, po Kranzmayerjevi razlagi je bil P spremljen v F po sosednih krajevnih imenih Velden, Villach etc.) in dve kapeli, in sicer eno v špitalu, ki je popolnoma zapuščen, ker je bil tam pokopan nekrščen otrok oskrbnika gospostva. V špitalu ni sedaj nobenih revežev, tudi ne obstoja nikaka ustanovna listina. Gospostvo je odredilo, da so zvon, ki se je tam nahajal, premestili v grad. Druga kapela v gradu Vernberk, ki je posvečena sv. Avguštinu, je sicer v slabem stanju, ima pa vse rekvizite za opravljanje maše.

Dne 4. 8. 1675 poroča vikar in škofijski komisar v Beljaku Walscher stolnemu kapitelju

(Se nadaljuje)

Navdušili so nas kulturniki

KUD „Svetozar Markovič“ iz Novega Sada

Po posredovanju jugoslovanskega vicekonzula v Celovcu Svetislava Popoviča je v organizaciji Slovenske prosvetne zveze, Kršćanske kulturne zveze in Avstrijsko-jugoslovanskega društva v Celovcu minulo nedeljo gostovala na Koroškem znana folklorna skupina Kulturno-umetniškega društva „Svetozar Markovič“ iz Novega Sada v Vojvodini, ki je prejšnji teden sodelovala tudi v okviru predstavitve vojvodinske kulture v Sloveniji. Na Koroškem je imela skupina dva nastopa: popoldne v Mestni hiši v Borovljah in zvečer v Kulturnem domu v Šentprimožu. V obeh krajih je bila dvorana polna ljubiteljev kulturno-umetniške dejavnosti, ki so navdušeno spremljali izvajanja vojvodinskih kulturnikov-amaterjev.

Novi Sad je upravno in kulturno središče Vojvodine in ga imenujejo tudi „srbske Atene“; najaktivnejša kulturna ustanova Vojvodine pa je KUD „Svetozar Markovič“, ki ima že dolgoletno tradicijo, saj je bilo ustanovljeno l. 1945 kot naslednik kulturnega društva „Radnik“, osnovanega leta 1910, tako da je letos obhajalo pravzaprav že 70-letnico svojega delovanja. V okviru društva, ki šteje danes okoli 1000 mladih umetnikov-amaterjev, delujejo plesna, pevka, glasbena, dramska in likovna sekcija. Posebno uspešna med njimi je folklorna skupina, ki je z uspehom gostovala že v več kot 40 državah na petih celinah sveta. Za svoje uspešno delo so člani društva prejeli okrog 300 nagrad in priznanj: med drugim so osvojili prvo mesto na svetovnem festivalu zbrovskega petja v Angliji ter prvo mesto na svetovnem folklornem festivalu v Keniji — najdražje odlikovanje pa jim je Red bratstva in enotnosti s srebrnim vencem, s

katerim jih je odlikoval predsednik Tito.

Jugoslavijo imenujejo včasih tudi „Evropo v malem“, saj v njenih mejah živi kar 27 različnih narodov in narodnosti. Podobno pa je Vojvodina „Jugoslavija v malem“ in odsev te večnarodnosti je tudi KUD „Svetozar Markovič“, ki ima med svojim članstvom pripadnike 11 narodnosti. In majhen del te narodnostne pestrosti je folklorna skupina predstavila tudi na obeh prireditvah na Koroškem, kjer je praktično demonstrirala enakopravno bratsko sožitje in medsebojno prepletanje ter oplajanje bogate narodno-kulturne dediščine.

Težko je opisati vse tisto bogastvo melodij, ritmov in predvsem narodnih noš, ki ga je pred obiskovalci obeh prireditev široko razprostrla skupina iz Vojvodine. Lok je segal od banatskih plesov v severnem delu Vojvodine preko plesov madžarske in slovaške narodnosti ter plesov iz Šumadije in Pomoravja vse tja do vlaških plesov ob ro-

munski meji; vmes so bile nanizane pevske točke, ki so jih izvajali ženski pevski kvartet ter vokalna solista Mihajlo Oneščuk in Marija Savič, medtem ko je solistka Vera Savič poskrbela za poseben „poklon“ z venčkom slovenskih narodnih pesmi; izvajalce je spremljal narodni orkester KUD „Svetozar Markovič“, ki je posebej zaigral še tri kola; svoj prispevek k celotnemu sporedu pa je dal tudi novosadsko-mariborski gledališki igralec Soldatovič, ki je poleg povezovalnih besed prispeval še so-

SPD „Danica“ v Šentvidu in SPD „Vinko Poljanec“ v Škocijanu vabita na

MIKLAVŽEVANJE

ki bo v nedeljo 7. decembra 1980 ob 14. uri v Kulturnem domu v Šentprimožu. Na sporedu bo celotna opereta „Miklavž prihaja“ s skupno 60 nastopajočimi.

Nato splošno obdarovanje otrok. Pristrčno vabljeni

listični vložek — odlomek iz vojvodinske komedije „Vas Sarule“ ter „venček“ kletvic v jezikih, ki so doma v Vojvodini.

O sporedu v celoti moremo zapisati le najboljšo oceno, kajti tako po plesni kot po pevski in glasbeni

Obisk hiše cvetja

preložen na pomlad 1981

Enodnevn izlet v Beograd z obiskom Hiše cvetja — grobnice predsednika Tita, ki sta ga pripravljali Zveza slovenskih organizacij na Koroškem in Zveza koroških partizanov, bo moral biti zaradi neugodnih vremenskih razmer (letališče Brnik je bilo v zadnjem mesecu zaradi goste megle večkrat zaprto), pa tudi zaradi nezadostnega števila prijav

preložen na pomlad 1981

Vse tiste, ki so se prijavili in tudi že vplačali akontacijo na konto pri Zvezi slovenskih združenj, prosita organizatorja za razumevanje. Prijava in vplačilo bosta seveda veljala za izlet spomladi 1981, o katerem bodo podrobosti še pravočasno objavljene.

Sekretariat ZSO

plati je bil to res pravi užitek — doživetje, ki se ga bodo obiskovalci obeh prireditev gotovo še dolgo spominjali. O tem je pričalo tudi njihovo dolgotrajno navdušeno ploskanje, s katerim so izvajalcem izrekli svoje priznanje in svojo topljo zahvalo za res lepo darilo, ki so ga nam prinesli iz sončne Vojvodine. S svojim izvrstnim sporedom so nam to daljno deželo približali in predstavili v njeni narodnostni pestrosti, v njenem kulturnem in folklornem bogastvu, predvsem pa v njenem vzornem bratskem sožitju, ki pozna le enakopravne ljudi ne glede na njihovo poreklo in jezik. Za vse to iskrena hvala KUD „Svetozar Markovič“.

Obeh prireditev so se udeležili tudi predstavniki Avstrijsko-jugo-

slovanskega društva ter jugoslovanskega konzulata v Celovcu: v Borovljah častni predsednik Matija Krassnigg in podpredsednik Thomas Truppe ter konzul Alfonz Naberžnik in vicekonzul Svetislav Popovič, v Šentprimožu pa podpredsednik Josef Schantl in konzul Zoril Šandor; prav tako sta bila navzoča tudi podpredsednika ZSO Hanzi Ogris oziroma Janez Wutte-Luc.

Člani KUD „Svetozar Markovič“ so pred svojim odhodom iz Koroške v Železni Kapli položili šopek rož pred spomenik padlim partizanom in žrtvam nacističnega nasilja in tako počastili spomin žrtev, ki smo jih doprinesli koroški Slovenci v boju proti nasilju za življenje v svobodi.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

VABI NA REVİJO

Kernjakovih pesmi

v nedeljo 14. dec. 1980 ob 14.30 uri v Domu glasbe v Celovcu Na prireditvi ob priliki 1. obletnice smrti Pavla KERNJAKA bodo nastopili zbori iz Roža in Podjune.

Vstopnice v pisarni SPZ — Gasometergasse 10 in pri krajevnih prosvetnih društvih.

Pristrčno vabljeni!

SPD „Bilka“ v Vojniku

V soboto 22. novembra je igralska skupina Slovenskega prosvetnega društva „Bilka“ iz Bilčova gostovala v Vojniku pri Celju. Vabilo je prosvetno društvo „France Prešeren“ iz Vojnika, ki je v stalnih stikih s Slovensko prosvetno zvezo v Celovcu.

Mladi igralci iz Bilčova so že spomladi pripravili komedijo Marjana Marinca „Ad acta“, ki je res polna humorja, a so jo doslej igrali šele dvakrat.

Sodelavci prosvetnega društva v Vojniku so našo skupino sprejeli z odprtimi srci. V pozdravnem nagovoru so poudarili, da Slovenci iz matične domovine intenzivno spremljajo naša politična in kulturna delovanja, da nam želijo dati pobude in moralno oporo v našem vztrajanju na slovenski besedi. Predsednik SPD „Bilka“ Gašper Ogris-Martič se je v imenu društva in v imenu Slovenske prosvetne zveze zahvalil za vabilo in izrazil željo, da bi še vnaprej ostali v stikih. Naši igralci so potem s srcem in talentom odigrali zabavno komedijo in občinstvo jih je nagradilo z navdušenim aplavzom.

Po predstavi smo skupno sedli k prigrizku, kjer je v prijetnem vzdušju tekla beseda o kulturnem delovanju in o težavah, s katerimi se srečujemo.

Razšli smo se v prepričanju, da se bomo še večkrat srečali, bodisi na Koroškem ali pa v Sloveniji.

S. B.

Antifašistični dnevi v Celovcu

Skupno z Avstrijsko visokošolsko zvezo je celovški antifašistični komite priredil ta teden „Antifašistične dneve“ v Celovcu. V sredo pa je bil v vseh večjih mestih Avstrije antifašistični dan, ob katerem so antifašistični komiteji v teh krajih organizirali razne prireditve s katerimi opozarjajo na delovanje skrajno desnih neonacističnih organizacij. V Celovcu so v okviru teh dni organizirali sledeče prireditve: v ponedeljek na univerzi film Šolohova „Človeška usoda“; v torek film „Prezident v eksilu“, ki prikazuje načrte desničarskih sudetskih združenj in predavanje z diapozitivi o desnem ekstremizmu v Avstriji, ki prikazuje prepletenost desnoradikalnih organizacij z neonacistično tradicijo v Avstriji. V četrtek je nastopala v koncertni dvorani igralska skupina iz gimnazij v Mürzzuschlagu z igro „Sami dobri Avstrijci“, ki se ravno tako bavi s problemom fašizma. Danes zvečer pa prirejata antifašistični komite in visokošolska zveza na univerzi predavanje z diapozitivi o „fašizmu“ (ob 18. uri v Clubcentru na univerzi). Ob 20. uri pa bo prav tam antifašistična prireditev, na kateri nastopa znani pevec in igralec Heino Fischer z antifašističnimi pesmimi.

Na tiskovni konferenci začetek tedna so organizatorji predstavili spored antifašističnih dni pa tudi cilje komiteja, ki je bil v Celovcu ustanovljen približno pred enim letom. Predstavnica komiteja Tatjana Zeichen je med drugim povedala, da skuša delovati antifašistični komite dvojezično, to pa posebno zaradi tega, ker so koroški Slovenci mnogo in odločilno prispevali k boju proti fašizmu. Predstavila je tudi „Osnovno“ komiteja, ki so jo tiskali v nemškem kot tudi v slovenskem jeziku. Tam je povedano, da je celovški komite nadstrankarsko in od strank neodvisno združenje antifašistov različnega ideološkega, strankarsko-političnega in svetovnonazorskega prepričanja. Kot skupno izročilo vseh sodelavcev so si izbrali antifašistično izročilo Avstrijske državne pogodbe iz leta 1955. V prvi vrsti se bori komite „za izpolnitev antifašističnih določil Avstrijske državne pogodbe, predvsem za izpolnitev členov 4, 7 in 9. To pomeni med drugim za prepoved ANR in NDP ter vseh ostalih neofašističnih združenj, za prepreči-

tev šovinistične in nemiškonacionalne propagande organizacije „Kärntner Heimatdienst“, za izpolnitev demokratskih pravic narodnostnih manjšin v Avstriji.“ Poleg tega vsebuje osnova še točke, ki obravnavajo preprečitev neonacistične agitacije in kandidature, informacijsko delo v antifašističnem smislu, posebno v šolah in delovanje za prijateljstvo med narodi in za popuščanje napetosti.

Celovški komite si je zadal nalogo, da politično pripravi javnost na nevarnost takšnih organizacij že preden začnejo delovati skupine kot ANR na Koroškem in opozarja, da je treba takšne poskuse desnoekstremnega delovanja zatreti že v kali. Delovanje komiteja pa naj pomaga preprečiti dogodke kot bombni atentati v Bologni in Münchenu. Pri tem so opo-

PISMA BRALCEV:

Kaj je izjavila KPÖ o Oktobrskem taboru?

Pod zgornjim naslovom smo v eni izmed zadnjih števil objavili dopis treh predstavnikov pripravljalnega odbora Oktobrškega tabora. Na ta dopis nam je predsednik deželnega vodstva KPÖ za Koroško Arnulf Raimund poslal pismo naslednje vsebine s prošnjo, da z njim seznanimo tudi bralce našega lista.

In der Ausgabe Ihres geschätzten Blattes vom 7. 11. d. J. veröffentlichten Sie einen kurzen Artikel mit der Fragestellung: Was hat die KPÖ über die Oktoberarena erklärt? Als Fragesteller scheinen dabei die Unterzeichner Marenits, Dr. Saxer und Peter Wieser auf. Sie beziehen sich dabei auf eine Veröffentlichung im Pressedienst der SPÖ „publik“ vom 21. 10. d. J. Weil wir es auch nicht wissen woher „publik“ über die Meinung der KPÖ Kärnten „informiert“ wurde, bitten wir Sie diese Frage direkt an „publik“ oder an die KTZ zu richten.

Über die Meinung der KPÖ zur Oktoberarena 1980 gibt es einen Beschluss der Landesleitung der KPÖ vom 21. 9. 1980 und eine Aussenung in der Ausgabe des Volkswille vom 23. 9. d. J. Im Beschluss heißt es: „Als Ausdruck des Protestes da-

gegen“ (gemeint sind die offizielle Landesfeier, das getarnte SS-Treffen am Ulrichsberg u. a. m.) „erscheint die vod den slowenischen Organisationen gemeinsam mit deutschsprachigen Demokraten und Antifaschisten geplante Oktoberarena-Oktobrski tabor mit ihrem Versuch dem 10. Oktober einen neuen Inhalt zu geben.“

Wenngleich nicht offizieller Mitveranstalter der Oktoberarena 1980 hat unsere Presse — der Volkswille, die Klagenfurter Stadtzeitung der KPÖ u. a. — wiederholt auf diese Veranstaltung ausmerksam gemacht. KPÖ-Mitglieder haben auch die Oktoberarena besucht. Gleich anderen erhielten unsere Klagenfurter Genossen die Möglichkeit in der Messehalle politische Literatur anzubieten. Der Landesobmann der KPÖ leistete auch der schriftlichen Einladung des Vorbereitungscommittees Folge und hat an der Abendveranstaltung der Oktoberarena am 11. Oktober d. J. in der Messehalle teilgenommen.

Wollen Sie dies bitte den Fragestellern und ebenso Ihrem verehrten Leserpublikum zur Kenntnis bringen.

Mit freundlichen Grüßen
Arnulf Raimund

Gradnja dovoznih cest za karavanški predor napreduje

Mnogo smo že brali, tako v domačem kakor tudi v tujem tisku, o gradnji oziroma pripravah za gradnjo karavanškega cestnega predora, ki bo povezoval Avstrijo z Jugoslavijo med Področico in Hrušico pri Jesenicah.

V pičlih šestih letih, leta 1985 naj bi po domnevi strokovnjakov že bil zgrajen predor, ki bo velika olajšava na cestnem prometu med Evropo in Bližnjim vzhodom. Na tej relaciji so sedaj edina ovira pogorje Karavank, preko katerih se vzpenjajo strme in ovinkaste ceste, ki so zelo neprimkladne za osebni zlasti pa še za tovorni avtomobilski promet. Pozimi pa je sploh včasih tako, da po več dni ni mogoče zaradi obilice snega priti preko hribov. Ta nevarnost bo seveda odpadla z izgradnjo predora, skozi katerega se bo odvijal nemoten

promet skozi vse leto. Torej velika gospodarska pridobitev. Ker bo realizacija tega projekta povezana z velikimi stroški, bodo pobirali cestnino.

Na avstrijski strani so začeli z izgradnjo dovozne ceste k predoru že lansko leto. Treba je bilo zgraditi most preko potoka Gračnice in povečati podvoz pod železniško progo. Tudi na jugoslovanski strani gradijo cestni dovoz do mesta, kjer bodo začeli graditi predor. Tudi tam bo treba zgraditi velik most oziroma viadukt, ki bo med drugim šel preko Save in prek go-

renjske ceste, ki povezuje Jesenice s Kranjsko goro.

Pred nedavnim so bili ponovno razgovori med jugoslovanskimi in avstrijskimi predstavniki v okviru „mešane avstrijsko-jugoslovanske komisije za gradnjo karavanškega predora“. Na tem sestanku so se v glavnem pogovarjali o financiranju gradnje. Dogovorjeno je bilo, da bo vsaka stran prevzela nase po 400.000 šilingov, kredite za ostale stroške pa bi poskrbela Jugoslavija.

Cestni predor je na avstrijski strani dolg 4414 metrov, na jugoslovanski pa 3450 metrov. Čeprav je jugoslovanska stran skoro za en kilometer krajša, pa imajo Jugoslavlani toliko večje težave z geološkimi razmerami, ki so skrajno neugodne. To so pokazala že dosedanja vrtnanja oziroma raziskave. Vzporedno z gradnjo predora pa Jugoslavlani gradijo tudi transjugoslovansko avtocesto „Bratstva in enotnosti“, katere dolžina znaša 1200 kilometrov. Do sedaj je na tej relaciji zgrajenih že več sto kilometrov avtoceste, ki omogoča hitrejšo in varnejšo vožnjo in tako bistveno časovno zbližja severne jugoslovanske republike z južnimi.

Izgradnja cestnega predora pod Karavankami in avtoceste „Bratstva in enotnosti“ ne bo samo velikega gospodarskega pomena za Jugoslavijo in Avstrijo temveč za vso Evropo in Bližnji vzhod, saj sta ravno ta dva objekta ključ za boljši gospodarski razvoj med nafte lačnimi evropskimi državami in nafte sitim arabskim svetom.

Umrli je Joža Kržišnik

V Mariji na Zili smo začetkom jeseni spremili k zadnjemu počitku nekdanjega mizarskega mojstra Joža Kržišnika starega 89 let. Rodil se je v Zirovnici na Gorenjskem, vendar je že kot deček prišel na Malo sedlo. Ljudsko šolo je obiskoval v Mariji na Zili, za mizarja pa se je izučil v Šmartnu pri Beljaku. Postal mojster in bil dolga leta član izpitne komisije v Beljaku. Bil je odbornik Posojilnice Marije na Zili, ki ima sedaj svoj sedež v Beljaku. Dokler mu je zdravje dopuščalo, se je vestno in redno udeleževal sej. Rad se je vozil s svojim avtom (bil je velik prijatelj avtomobilov) v bližnje mesto in preko Korenskega sedla v domovino svojih prednikov. To je v zadnjem času delal kljub temu, da ga je že trla zahrbtna bolezen. Ko je bilo že prehud, je moral na operacijo. Po prestani operaciji je po nekaj dnevih ugasnilo življenje.

Joža, kot smo ga klicali, je bil miroljuben, skromen; skratka prijeten človek. Vsi smo ga zelo cenili. Zato je tudi razumljivo, da se je velika množica od blizu in daleč (iz rožeškega, šentjakobskega in bekštanskega kraja ter iz Perave) udeležila pogreba. Iz Gradca je celo prišel zobozdravnik dr. Erat. Med pogrebi sta bila tudi domačina, mestni svetnik Napokoj Anton in deželni svetlanec Prettner Franz. Velika množica pogrebcev je bila prepričljivi dokaz, kakšen ugled je pokojni Joža užival med prebivalstvom. Z Jožom smo pokopali tudi kos zgodovine bivše občine Marija na Zili. Joža je že mlad pristopil k požarni brambi, na katerega domu je bil takrat slovenski napis. Leta 1952 je Joža s tedanjim županom Pavlom Jobstom in pokojnim zdravnikom dr. Eratom obiskal

pisatelja in duhovnika Ksaver Meška (bil v medplebiscitni dobi za župnika v Mariji na Zili) v Selah nad Slovenjgradcem. Joža je bil tudi dober pevec, ki je od obstoja cerkvenega pevskega zbora leta 1964 pel v cerkvi.

Po pokojnikovi lastni želji, so mu v slovo na pokopališču v Mariji na Zili zapeli pevci Slovenskega prosvetnega društva „Jepa-Baško jezero“. Za 50-letno sodelovanje v cerkvenem pevskega zboru, se mu je iskreno zahvalil mag. Richard Kogler, ki je pogrebni obred lepo opravil v obeh deželnih jezikih. Tudi dr. Mirt Zwitter, poslovodni podpredsednik Slovenske zadruške zveze, je kot po navadi našel primerne in tehtne besede, zaslužnemu odborniku v slovo.

Dunajski študenti gostovali na Tržaškem

Na povabilo sekcije PCI/KPI občine Dolina/San Dorligio smo se igralska skupina Dunajskega Kluba odpeljali 8. novembra na Tržaško. Nastopili smo z našo agitko „Prizori iz nemških noči“ na centralni proslavi oktobrske revolucije v gledališču „France Prešeren“ v Boljuncu/Bagnoli. V nabito polni dvorani nas je sprejelo kakih dvesto gledalcev s frenetičnim aplavzom. Uvodoma so spregovorili tajnik občinske sekcije komunistične partije Germano Švara, župan sosednje občine Willer Bordon ter slovenska senatorka v italijanskem parlamentu, komunistka Jelka Gerbec. Gledalci so zamaknjeno sledili naši igri. Čeprav se bavi z dogodki na dvesto kilometrov oddaljenem Koroškem, so izpoved dobro razumeli, saj se tudi sami z dneva v dan spopadajo z oživljajočim se neofašizmom in šovinizmom. Po nastopu nam je čestitala senatorka k uspehi predstavi. Predlagala nam je, da bi igrali „Prizore...“ še po vaseh na Tržaškem in Goriškem.

Naslednji dan smo bili gostje v Mačkoljah, vasi s stopetdesetimi prebivalci, kjer je otvoril komunistični župan občine Dolina/San Dorligio Edvin Švab kulturni dom.

Težkega srca smo se poslovili od gostoljubnih tržaških prijateljev. V tolažbo pa nam je, da se bomo že meseca februarja spet podali tja dol.

Bistriška zgodba

(V spomin na Črnkovo mamo)

V Šmihelu bo imel zdaj njen spomin svoj dom. V tistem Šmihelu, kjer „no kajzico ma“ naš ljudski pevec. V podjunskih Atenah, kjer ga imata njen edini brat Tevžej in njen mož Jože Partl iz Roža.

Njen oče je bil samozavesten gospodar. Pri hiši so bili blajpci in deklet, Bistrica je poganjala kolesa njegovega mlina, ob nedevih in praznikih so bili upreženi konji v njegov koleselj. Bilo je troje otrok: dve hčeri in sin — Krista, Pepka in Tevžej.

Ko se je na vasi mletel sneg pod nogami, se je med kamni mlela pšenica za pogačo. Dekleti sta jo nasipali. Mlin je prešerno klopotal, dekleti sta nasmejani klepetali: v mlinu je bila zakurjena soba za tople sanje vaških pobov. Nad durmi je bil zvonček, da sta čuli, kadar je prišel kateri zastran kruhapeke.

Tevžej je bil nadarjen za študij, so rekli gospod, pa je odšel v gimnazijo. Potem se je odločil za „boljši kruh“, za študij prava. Ko ga je v cesarskem mestu zaključil z doktoratom, je zbolel in — umrl. Levkemija. Koroški slovenski rod je zgubil svoje tibo upanje na opovo, na pravno pomoč v stiski. In ta se je bila po zgubljenem plebiscitu razbohotila na vseh področjih našega javnega življenja. Tevžej bi bil naš edini odvetnik v sili, kakor je bil Franc Petek naš edini zdravnik v sili.

Potem je Pepka postala Borovnica v Podgori pri Rudi, Tevžej pa je Kristi še malo pred svojo smrtjo dejal: Jožeta Partlna iz Mač bi vzela, moder gospodar da je in ponosen Slovenec. In se je vdala, že nekoliko v letih. In spet je bilo troje otrok — spet dve hčeri in sin. In Črnkija je bila delavna kakor mravlja. In je bila zanesljiva kakor ura. In je bila tiha kakor zavetje.

Niso še dozoreli njeni trije za ljudsko šolo, ko so že zalajali gestapovski psi na Črnkovi gorici in so morali povezati cule za Hesselberg, da bi se Hitlerjevci mogli nazreti njihove zemlje. Ali Jože in Krista nista klecnila, najsi so bile prsi polne solz, prelitih navznoter. Jože je v sili učil izseljeno deco pisanja in branja.

Ko se je končno posvetila zarja svobode nad njuno Peco in se je družina vrnila na svoj dom, so mu bili otroci že odtujeni, ker ni smel biti njihov dom cela tri leta in tri mesece in tri dni. In komaj so domačijo za silo obnovili, je Kristo udarila moževa nezgoda, da je zgubil nogo. In spet ni klecnila, temveč podvojila napor v drobnem telesu. In ko ji je umrl mnogo prezgodaj, je izročila skrbstvo za Črnkovo domačijo mlademu Jozu. Pa Erni iz sosednje vasi.

In spet je bilo troje otrok — spet dve hčeri in sin. Vsi so v slovenskih šolah; hčeri v celovški gimnaziji, sin v mariborski srednji kmetijski.

Potem je babica Krista na vsem lepem legla. Njena noga je hudo otekla. To je prišlo od kolena in je bilo trdo kakor ploč. Bila je žalostna, ker ni mogla več vstati, ni pa obupavala. Bila je vdana v neizprosno neozdravljivost. Vdana kakor na Hesselbergu, le da z globljimi brazdami v licu in še bolj prozornim pogledom velikih svetlih oči, ki sprajujejo: je bil strah pred življenjem v Hitlerjevem rajhu večji kakor je strah pred bližnjo smrtjo in v krogu prijazne družine? Kdo bi to vedel? — Samo mrtvi vejo za resnico.

Zgodba slovenske koroške kmetice. Brez glasnega junaštva, brez blišča. Koroška zgodba. Dramatična in ponosna, stožna in spodbudna, vaško skromna in družbeno čista. Slovenska zgodba na koroški zemlji. Resnična.

V Šmihelu bo odslej imela blaga Krista tibi spomin v svojem tihem molčecem domu. Če bi mlin ob Bistrici te naše dni še klopotal, bi se od žalosti sam ustavljal. Šmihelski zvonovi od daleč odmevajo po utrujenih bistriških njivah in travnikih. Tibo, obzirno, da je ne bi prebudili iz njene neme spokojnosti. Sneg obliublja bližnje zimsko umiranje. Težki so koraki za njeno krsto. Težki kakor neizpolnjeno hrepenenje koroškega slovenskega rodu. Rodu, ki pokopuje eno svojih tihih, vdanih mater.

Celovec, 23. 11. 1980.

Janko Messner

Slovensko prosvetno društvo „Obir“ na Obirskem vabi na komedijo Marjana Marinca

AD ACTA

iti bo v soboto 29. novembra 1980 ob 20. uri zvečer pri Kovčcu na Obirskem.

Gostuje igralska skupina Slovenskega prosvetnega društva „Bilka“ iz Bilčova.

Ljubitelji humorja prisrčno vabljeni!

Valentin Polanšek

69

BRATOVSKA JESEN

II. del

Poleg tega je lahko svobodno razpolagal s časom. Ko je bila pri Zoranovih košnja, si je sam dal dopust, ker je bil s sečnjo v gozdu tako daleč v naprej, da ne more priti do nobene zamude, pa če kar tedne lije iz oblakov in bi gnojne vile letele iz nebes. Vse je vkalkuliral.

Da prevzame veliko sečnjo, je poskrbel prekupčevalec Tone. Skratka: Obljubil mu je tako dobro ceno za sečnjo od metra in toliko posebej spet za gonitev, da drugi mojstri o tem niti sanjati ne bi smeli. Zakaj? Ker je vse to ostalo tajno med Tonetom in Jožefom.

„Jožef, Jožef ubogaj me, eno kravo dobiš s to ceno povrh!“ Je trčil Tone s kozarcem dobrega vina.

„Če kar tri krave zaradi tega zate preostanejo, bi ti najraje še to svojo dodal!“ je nazdravil Jožef.

Odprto sta si razkrila račune, da bosta prav tako drug ob drugem največ zaslužila. Ko sta prišla na Matevža, da ga uvrsti za nekakega mojstrovega namestnika, kar je Tonetu zelo prijalo, sta si bila vendarle bot. In vzrok sta naredila. Pismene pogodbe nista nikdar pisala. Zanesla sta se drug na drugega. Kar je tudi držalo. Taki so pravi drvarji.

V tej zvezi je Matevž prvič na vse kriplje ugovarjal očetovi ponudbi, ko sta o tem govorila. On se je tako zadovoljno uživel v svoj planinski kraj gori za Rjavim plazom. Sečnje bo še za leta in leta naprej. Brunarica se

mu je zakoreninila kot prijetno bivališče. Še več. Nihče ni vedel, če pa že kdo od ožjih kolegov, je molčal ko grob, da ima Topiška koliba nekaj na sebi.

Spomladi je bilo, ko je prišla prvič. Najbrž dogovorjeno. Ko so zorele jagode, je bila v kolibi. Ko je bil čas borovnic, je bila zopet tam gori. In vedno skrivnostno. Lonka!

Bila je sedaj povita mlada ženska z vsemi čari dojk in ljubezni žejnih oči. Naravna dediščina cvetenja, oplajanja, rojevanja in razdajanja samega sebe v orgazmu ljubezenske silovitosti, ki je bila v njej podnevi in ponoči, se je v njenem bistvu tako zgoščeno potencirala, da je bilo njeno poželenje neutešljivo. Ni bila pohotnost, ki se razteza na moškost na sploh. Ne. Lonka je bila samo za svoja dva moška: Za starejšega, zrelega čebelarja. In za mlajšega, od nje odvisnega Matevža. V tem nihanju med obema je vselej za odsotnega pomenila čakanje. Krotko čakanje, ki se ne razpoči v ljubosumnosti. Hkrati pa za pričujočega zagotovilo: Samo mene ima zares rada!

Matevž in Lonka sta se ljubila na noroglav način, kakor da hočeta dognati, v kolikor bosta prekosila prejšnje uživanje. Če sta se ljubila popoldne, je mirovala Lonka do polnoči, da se iztrezni in ujame v realni danosti sveta. Da je spet govorila vsakdanje reči, v katere je sproti vnašala nežnosti zanj. Da je on začel gosti v drvarski brunarici in je ona plesala. Ker je kdaj prej pod poribala, da je bil čist kot v skrbnih kmečkih izbah za velike praznike, je plesala bosa. Tudi njena stopala so godca erotično spreletavala.

Ko pa je bila doma in se dobivala s čebelarjem le, kadar je bilo njej po volji, je pletla velike načrte bodoče ugledne in imovite gospodinjne na lepi kmetiji. Malo je že zavohala, koliko prihrankov ima čebelar. Potem čaka nanj še Podlesnikova dota, ki bi bila sedaj krepko lepa, če bi

les posekali. Ona sama pa tako pričakuje svoj delež od materinega posestva, kjer je tudi lep les.

Ob teh premissah je Lonkino gledanje na svet in življenje izviralo iz čisto praktičnih razlogov. Tako je videla pot v bodočnost: Biti samostojen in imeti zajetno posest. Kdo ti potlej more kaj? Nihče! Posestnik je posestnik. Sam razpolaga s svojim imetjem. Biti mora imetje, ki se nekje tudi pomnožuje. Seveda ob delu. Ob pametnem in preudarnem delu. Ne samo nekako kmetovanje, kot so delali stari. To ni za današnji svet. Zato pa jih jemlje boben, ker so predolgo tičali v starem gledanju! Tudi kmet mora iti po modi. Po modi v mišljenju najprej. Znanje in posest je višek vsega. To je ona dobro uganila. Toliko je slišala v gospodinjki šoli. Tisto pridigovanje in govorjenje nun pa se ji je scela smešno zdelo. Da bi človek vedno samo na to mislil, kaj bo, ko bomo umrli! Beži ga kidati! Saj tudi samostani obstajajo le, ker vse stoji na zdravih gospodarskih temeljih. Torej na posesti. Seveda ni bila Lonka brezverna. Verna v smislu ugleda pa tudi ne. Bila je za svoj stan in svojo starost svoboden človek. O tem je govorila kdaj s čebelarjem, poredko pa z Matevžem.

Ker oče Jožef ni in ni mogel nagovoriti svojega sina Matevža, da gre k njemu za namestnika mojstra, je moral povrtati, kaj je vzrok temu, da se tako brani boljšega zasluzka.

Matevž je globoko pogledal očetu v oči in se medeno nasmehnil.

„Tako je, da sem tukaj ne le zadovoljen, kar se tiče denarja, pa ne samo srečen, kar se tiče harmonike, tukaj sem tako srečen, da bi nikjer drugje ne mogel biti!“

Zoran ni vedel, kam pes taco moli, pa se je hotel pošaliti. Ker ni vedel za skrivajne zadeve s Polonko na planini, je dreznil:

Zima in zdravje

V mrzlih zimskih dneh smo dovzetnejši za razne bolezni, med katerimi sta prehlad in gripa najpogostnejša. Zabohotenje nalezljivih bolezni krivimo nizke temperature, prepričani smo, da lahko z izdatnim kurjenjem in z volneno obleko utrdimo svoje zdravje. Je to res? Ali pa nas prav preveč ogrevani prostori in pretopla oblačila napravijo mehkužne in občutljivejše?

Navadili smo se živeti v toplem, zdi se nam, da se bomo takoj prehladili, če je v sobi le predpisanih 18 stopinj gorkote. Pozabljamo, da so ljudje včasih živeli v precej manj ogrevanih stanovanjih kakor danes, pa so bili odpornejši proti nalezljivim zimskim boleznim. Smo se pomehkužili? Kako naj se spet utrdimo in si okrepimo zdravje?

Ali delate tudi vi tako?

Mnogo je zakonov, kjer zakonca nista srečna, pa tudi ne nesrečna, ljubezen med njima pa je kakor pogreta juha, ne mrzla, ne vroča, temveč mlačna. Kdo je temu kriv? Mož? Žena? Najbrž oba! Poskušajte odgovoriti na spodnja vprašanja in si sodite.

— Ali imate navado odpirati možovo pošto?

— Ali kuhate malomarno in vam ni prav nič mar, katero jed ima vaš mož posebno rad?

— Ali venomer segate možu v besedo in popravljate, ne, tako je bilo in ne tako, kot si ti povedal?

— Ali pripovedujete o svojih družinskih prepirčkih vsakomur?

— Ali stalno pospravljate po moževi pisalni mizi, čeprav veste, da ima rad tak red, kot si ga je sam ustvaril?

— Ali stalno telefonirate možu v pisarno, čeprav veste, da možu to ni prav?

— Ali berete pozno v noč v postelji, čeprav veste, da vaš mož slabo spi in da ga moti svetloba?

Predvsem se moramo postopoma prilagajati nižanim temperaturam. Le tako se bomo namreč utrdili in postali manj dovzetni za nalezljive bolezni. Postopoma znižujemo temperaturo v stanovanju, dokler ne dosežemo toplote, ki zagotavlja varčevanje s kurjavo, pa kljub temu ne ogroža našega zdravja. Ne zavijamo se v tople odevje in volnena oblačila, kajti brez potrebe se bomo pomehkužili. Predvsem otrok ne oblačimo, kot da živijo na severnem tečaju. Otroci so v nenehnem gibanju, zato ne potrebujejo tako toplih oblačil, kot menijo skrbne matere ali babice. Zdravnik celo trdi, da je za otroka bolj zdravo, če ima na sebi pulover premalo kot pulover preveč. Otrok se pri igri oznoji, če je preveč oblečen, preznojen pa se bo na prepihu in mrazu

seveda hitreje prehladil, kot če bi bil primerno napravljen.

Napak ravnaajo starši, ki oblačijo otroka v toplo volneno spodnje perilu. Volna je na koži manj prijetna od bombaža, ki ga je tudi lažje prati in ki se hitreje suši. Mnogi ljudje so na volno alergični, če nosijo pletenine na koži, se jim koža vname. Izjema so kape, rokavice in šali iz volne: toda ta oblačila nosimo le v zares mrzlih zimskih dneh.

Zelo nezdravo je, če si zaradi prepričlega centralnega ogrevanja zvišujemo temperaturo v prostorih z dodatnim ogrevanjem z električnimi pečicami. Električne peči izsušijo zrak, suh zrak pa je kot nalašč, da se v njem razvijejo bolezenske klice. V suhem zraku se sluznica dihalnih poti izsuši in postane bolj občutljiva za bolezenske klice. Kaj nam pomaga, da smo na toplem, če pa smo zaradi tega dovzetnejši za bolezni?

Najslabše pa je, če spimo v zakurjenem prostoru, kjer je zrak suh. Mnogi ljudje spijo z odprtimi usti, torej se jim sluznica v ustih in sapniku še bolj izsuši. Bolj zdravo je spati v nezakurjenem prostoru. Preden gremo spat, sobo tudi temeljito prezračimo, da bo zrak svež in bolj vlažen.

Manj občutljivi bomo, če bomo pozimi izdatneje jedli — od kaloričnih živil uvrstimo na jedilnik vsaj med, ki je zelo zelo zdrav. Izogibamo se prenatranim in zakaženim prostorom. Kljub mrazu preživimo

čimveč časa na prostem. Sneg in veter naj nas ne motita — pojdimo s hitrim korakom na sprehod, ali pa se z lopato lotimo snega na dvorišču in na pločniku pred hišo. To je odlična telovadba, ki nas bo okrepila in utrdila proti tegobam mrzlih zimskih dni, lažje se bomo ubranili nahoda in gripe.

Drobni nasveti

- Igračke iz plastične mase in gume, ki so jih otroci uporabljali med počitnicami, umijte v vodi, v kateri ste raztopili detergent, nato pa jih sperite z vodo z dodatkom amoniaka. Ko se posuše, igračke potresite s pudrom in jih spravite.
- Če nimate hladilnika, lahko sir, suhe klobase itd. zaščitite pred sušenjem in kvarjenjem tako, da jih skrbno zamotate v debel staniol. Na isti način lahko ohranite zelenjavo ali solato, vendar morate zaviti vsako vrsto zelenjave posebej.
- Pekač, v katerem pečete ribo, se ne bo navzel duha, če ga boste pred pečenjem obložili s staniolom. V kuhinji ne bo dišalo po ribi, če jo boste pred pečenjem obložili s staniolom. Tako pečena bo celo mnogo bolj sočna.

Drugačni časi

le novemu načinu življenja se stari oče Janez ne more privaditi. Skromen, kakor je bil vedno, ne more in ne more razumeti, da že dan ali dva starega kruha noče nihče jesti. Ej, da bi v mladih letih imel tak kruh! Niti enkrat na mesec ni mati zakurila v peči in zamesila. Če je dobila v dnini kakšno skorjico, kako natančno je delila, da so ga vsaj vsi poskusili. Takrat je bil kruh kakor zlato, danes pa... „Kruha ni danes nihče lačen in prav je tako,“ je modroval Janez, „toda to pa ni prav, da tako nespoštljivo ravnaajo z njim. Njegova mati, pa tudi žena, sta ga poljubili, če je padel na tla.“

Sin Jože je prišel danes slabe volje in kasno iz službe. Svinjsko in telečje meso je iskal in več mesnic je moral obiskati, preden ga je dobil. „Preklete, da ga ni dobiti, kaj bomo vedno le govedino glodali!“

Takrat stari Janez ni mogel več molčati: „Kaj se boš jezil, saj si ga dobil in če ga tudi ne bil Ej v moji mladosti kruha nismo imeli, o mesu pa se niti pogovarjali nismo, kaj šele, da bi premišljevali, kakšne vrste bi ga dali v lonec.“

„Že, že, oče! Pa to je bilo včasih, sedaj pa so drugačni časi.“

„Ej, je že res, da so drugačni časi, toda nikomur ne škodi, če zna biti včasih tudi malo skromen. Ljudje sedaj živijo tako dobro, kot niso še nikoli, zadovoljni pa še zmeraj ne znajo biti in to prav zato, ker jim je skromnost tuja stvar. Saj jim privoščimo in le želimo, da bi bilo vedno tako. Toda prav tako želimo, da bi se tudi zavedali tega, kaj imajo in kako se imajo, kako dobro se imajo, posebno, če primerjamo, kako smo živeli včasih.“

„No, oče, saj ni tako hudo. Prav pa imate, vsaj v glavnem. Sem že razmišljal, da bo treba otroke učiti ceniti kruh ter spoštljivo ravnati z njim!“

„Prav, pravi Jože, naj bodo vedno skromni in pošteni, pa bi tudi tedaj, če bi prišli časi, ko bi se morali temu ali onemu odreči, znali potrpeti in vzdržati!“

In kar zadovoljen je bil Janez. „Saj ljudje niso tako slabi, kakor je včasih videti na prvi pogled.“

Stopil je na vrt med otroke in pozabil na vse drugo!

„Če bi bil v kakšno dečvo zaljubljen, bi še razumel.“

„Morda pa je le tako?“

„Kaj, tukaj na planini vendar ni nobene dečle!“

„Morda pa je le!“

„Ne šali se, kakšne kaprice imaš?“

„Niso kaprice, ampak ljubezen.“

„Ljubezen?“

Zoranov Jožef je zdajci utihnil kot bi ga uščipnila mravlja na neimenovanem telesnem koncu: Šment, kaj ima za robom? Prav ničesar ni čul zadnja leta, da bi se pletla kaka ljubezen z njegovim sinom ljubljencem. Le za Domna ve, da je siromak veliko prestal, ko mu je Minka umrla. Še zdaj je ni pozabil. Kako je žalostno, da se ne more in ne more najti. Lepo je spominjati se rajne ljube. A mlad fant vendar ne bo mogel vselej živeti od teh spominov. Tako je življenje! Moramo pozabiti, kar nam je še tako ljubo! Pa kaj bi jaz o tem govoril, ko osebno nisem doživel kaj podobnega. Moja Lenčka sicer ni bila prva ženska. A pri njej najdem vse, kar je zame sreča. O tragičnih ljubeznih berem le v knjigah in čujem od ljudi. Je tako, kakor da sem rojen na najbolj sončni strani tega sveta. Sicer sem doživel v vojni vsega vruga. A to ni imelo stika z ljubeznijo. To je bila velika svinjarija, ki jo je zakrivil cesar, zato je tudi prav, da so jeseni osemnajstega leta nagnali oba cesarja Korla in cesarico Cito. Večkrat se sprašujem, zakaj moja sinova glede ljubezni nimata sreče. Ali je moja krivda, ker sem ju še v otroški dobi oddal tujim ljudem v vzrejo in delo? Morda sem res jaz tega kriv?

Zoranu ni dalo miru. Kakor da ga nekaj razjeda, kar je prišlo iz prepoznavanja, da nekje nima nobene očetovske pravice, vsiljevati svojo voljo sinu Matevžu. Res, kot otroka sem ga oddal, se reče, tuji ljudje so ga vzgajali in oblikovali. Torej je tak človek, kakršen je, zame tuj. Ni več moj! Imel sem tehtne razloge, da je pač domača

miza premajhna, da bi nasitila tudi otroka. Kaj pa drugi? Še po več jih je v bajtarskih družinah. Shajajo. Kako? No, živijo. Četudi so vmes stradali. Pa so jih starši pošiljali tudi prosjačit. Obračam, kakor hočem, zdaj se mi svita, da nisem ravnal čisto pravično, zlasti pa ne očetovsko, ko sem fante v ranih letih oddal drugim ljudem. Sicer je zlasti pri Domnu mati močno ugovarjala, da naj ga ne dajeva proč, češ, saj vidiva, kako se dogaja z Matevžem. Jaz, zaslepljenec, pa sem jemat za merilo svojo deško usodo, ker sem že s trinajstimi leti šel za hlapca. Sebi sem dokazoval, tako se bo zgodaj utrdil za življenje! Utrdil? Za kaj se je treba utrjevati? Zdaj se mi zdi, da taki ljudje, ki so morali zarana na tuje, ne rastejo prav. So kakor sadeži na drevesu, ki stoji v senci. Nikdar se jim ne smeje sonce. Zato taki sadeži tudi niso sladki, ne sočni in kipeči se smejoč! In taki ljudje ostanejo tuji, ker rastejo na tujem. Že po sami naravi ima otrok pravico živeti pri roditeljih in v njuni ljubezni. Da bo srečen. Da bo srečnejši kot so njegovi starši. Da, tukaj sem jaz zgrešil pravo pot svojega življenja. Resnica! Če sem sinova že spravil na svet, zakaj sem jima odtegnil varno toploto družinskega gnezda? Tukaj je moja velika pregreha! Tukaj sem zapravil tudi pravico, da sedaj pričakujem od sinov... Kaj pričakujem? Ljubezen? Tisto, katere jima jaz nisem dal? Za katero sem ju opeharil! Oba, najprve Matevža in potlej Domna. In tukaj bo vzrok, da fanta ne najdeta osebne ljubezenske sreče. Vidiš, ugleden možakar, šaljivec in ljubljenc pri drugih ljudeh, tako se sedaj maščuje tisto, kar si zakrivil sam. In sedaj je vprašanje: Koliko, dragi oče, še morem svoje zablode popraviti? Kako naj izkažem sinovoma na očetovski, na možat način, da mi je žal nekdanjega početja? Ali je sploh taka pot? Ljubezen je nekaj, kjer veljajo druga merila. Kaj merila? Lju-

bezen je milost. Še več kot milost božja. Menda bo treba tako reč govoriti s spovednikom. Kaj hodim v cerkev in poslušam evangelij ljubezni, ko pa osebno stojim tako prazen pred sinovoma?

Julijsko sonce je prišlo zarana izza Pece, praznično umito in sama radost in smeh ga je bilo. Kako naj bi tudi bilo drugače? Anino žegnanje je v šentjakovski Koprivni in ljudje so šli trumoma tja. Tudi sedaj, ko je bila po dvajsetem letu meja. Prej, do leta osemnajstega, je kraj spadal še pod kapelško okoliško občino.

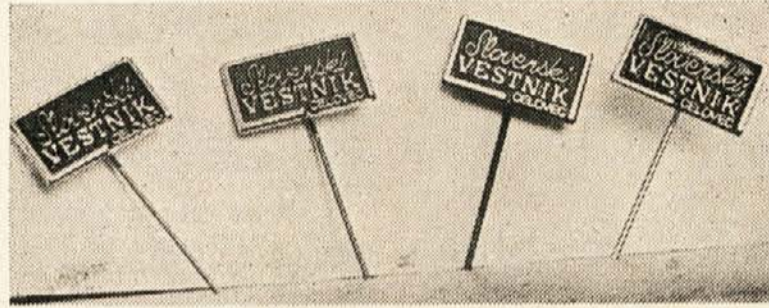
Lonka je tudi šla. Dogovorjeno z Matevžem. Čebelarja ni bilo.

Matevž je imel izvrstno družčino. Čedne bratranke in okoličanke, pa cel roj zaljubljenih drvarjev, vse lepo oblečeno, vse polno pričakovanja in smeha in šale. Pokazalo se je, kako znajo hribovci hitro pozabiti delovni vsakdan, vse trdo življenje na skromnih domovih, kjer pač mora vladati pravilo: Nimamo; ne moremo, ker nimamo denarja; ni denarja, ker se ne da zaslužiti; ne smemo, ker bo še za sol in sladkor zmanjkalo in tako naprej in tako dalje... To so bila tista krizna leta, ki so jih zakrivil neki bogataši tam nekje v Ameriki, ki so kavo raje metali v morje kakor da bi jo prodali za nižjo ceno. Še druge zgodbe so krožile med nevednimi hribovci, vse pa so bile le za izgovor tistim domačim vladajočim, ki niso znali in niso hoteli, da bi ljudem dobro šlo. Saj kar se je našalo na kmečko stran, so ljudje vse izpolnjevali, kar je oblast zahtevala, delali so, če je bilo delo, plačevali so davke, vse so delali prav tako kot pred leti, ko je šlo toliko boljše. Kakšen vrag se torej nekje splete, da se kar naenkrat vse na slabše obrne?

(Dalje prihodnjic)

„Slovenski vestnik“ v petintridesetem letu izhajanja

Kakor smo že zapisali, je letos minilo 34 let od izida prve številke „Slovenskega vestnika“ in je naš list vstopil v 35. leto neprekinjenega izhajanja. Za to priložnost smo na ponovne želje in predloge številnih bralcev izdelali posebne značke „Slovenskega vestnika“. Kajti zbiranje značk prihaja vedno bolj v „modo“ tudi pri nas in tako smo z značkami „Slovenskega vestnika“ razveselili že mnoge bralce in prijatelje našega lista.

Na voljo imamo serijo štirih značk v različnih barvah: bronasto, rdečo, modro in sivo, na vseh pa je — kakor kaže tudi slika — upodobljena „glava“ našega lista z navedbo Celovca kot kraja izhajanja. Posamezna značka ne glede na barvo stane 10 šillingov, kdor pa bo kupil celotno serijo, bo za zbirko štirih značk plačal samo 30 šillingov. Značke dobite na uradništvi in upravi v Gasometergasse 10 ali v knjigarni „Naša knjiga“, Paulitschgasse 5-7.

Značke „Slovenskega vestnika“ pa si v 35. letu izhajanja lahko tudi „prislužite“: za vsakega novega naročnika, ki ga boste pridobili tokom leta, vam bomo kot nagrado poslali po eno kompletno serijo značk; z značko pa bomo pozdravili tudi novega naročnika, čim bo plačal naročnino za eno leto.

S pridobivanjem novih naročnikov bomo tudi najlepše počastili 35-letnico izhajanja „Slovenskega vestnika“!

RADIO - TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 28. 11.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Emil Nolde in ekspresionizem — 10.30 Čas preskušanj — 12.00 Klub seniorjev — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.30 Heldl — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Novo od včeraj — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Mladci uporniki — 21.20 Marjon in Manuela — 22.05 Reklama in šport — 22.20 Priče stotletja — Franz kardinal König — 23.25 Poročila.

SOBOTA, 29. 11.: 9.00 Poročila — 9.05 Angleščina za začetnike — 9.35 Italijanščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Živalski dojenčki severnoameriške divjine — 11.25 Priče stotletja — Franz kardinal König — 12.30 Igraj z nami — 13.00 Uredništvo — 13.30 Madžarska poroka — 16.00 Poročila iz parlamenta — 17.00 Jolly-box — 17.30 Pustolovščina — v dolini Mumintal — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrad — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Televizija, televizija, televizija... — 22.00 Šport — 22.20 Ben Vereen — 23.05 Poročila.

NEDELJA, 30. 11.: 11.00 Ura tiska — 12.00 Tečaj za vzgojo majhnega otroka — 15.25 Življenje z volkov — 16.45 Pravljična o sreči — 17.15 Čebelica Maja — 17.40 Otrokom za lahko noč — 17.45 Klub seniorjev — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Adventni pogovor — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Smrtonosna skrivnost — 21.40 Poročila.

PONEDELJEK, 1. 12.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 TV kuhinja — 10.00 Avstrijska zgodovina — 10.15 Šolski pouk: varna pot v šolo — 10.30 Zgodba Beatrix Potter-jeve — 12.00 Poročila iz parlamenta — 13.00 Redakcija — 17.00 Za predšolske otroke — 17.30 Lassie — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 živali pod vročim soncem — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.05 Lisice — 21.55 Šport — 22.55 Poročila.

TOREK, 2. 12.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina za začetnike — 10.00 Tehnična umetna snov — 10.30 Parodija na mit divjega zapada — 12.10 Poldark — 13.00 Redakcija — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Tudi pošaliti se je treba — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Caričin sel — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Teleobjektiv — 21.00 Tandem — 21.45 Delegacija — 23.30 Poročila.

SREDA, 3. 12.: 9.00 Poročila — 9.05 Tudi pošaliti se je treba — 9.35 Italijanščina — 10.05 Ljudska republika Mongolija — 10.35 Kjer raste rdeča praprota — 12.05 Od jantarjeve poti do avtoceste — 12.15 Stajerska kri ni malinovca — 13.00 Redakcija — 17.00 Nova knjiga čarovnij — 17.30 Grisu, mali zmaj — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Robinovo gnezdo — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Maligne — 21.45 Šport, smuk za ženske — 23.15 Poročila.

ČETRTEK, 4. 12.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Mesto dela zgodovino — 10.30 Lumpacij Vagabund — 12.05 Možje brez

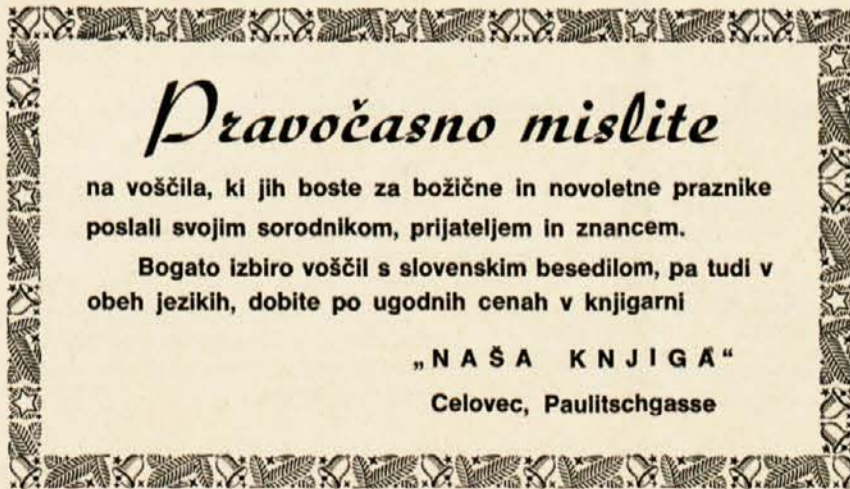
živcev — 12.15 Mehika — 13.00 Redakcija — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Mladenič z zlatimi hlačami — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Portret Kurta Ohnsorga — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Leta minevajo — 21.45 Večerni šport — 22.35 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 28. 11.: 17.55 Pregled sporeda — 17.30 Avstrijska zgodovina — 17.45 Predmetni pouk: varna pot v šolo — 18.00 Tečaj za vzgojo majhnega otroka — 18.30 Vi želite mi zaigrati — 19.00 Muppet-Show — 19.20 Otroci pripovedujejo... — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Mladiči severnoameriške divjine — 21.00 Skrivni profesionalisti — 21.15 Reklama — 21.20 Politika v petek — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Normani pridejo — 0.15 Poročila.

SOBOTA, 29. 11.: 17.00 Waltoni — 17.45 Vođič skozi starine — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Nogomet — 19.00 Trailer — 19.25 Reklama — 19.30 Čas v sliki — 19.50 „Primer za ljudskega odveta“ — 20.15 Opera v dveh delih — 22.20 Lovili so ga agenti — 23.30 Poročila.

NEDELJA, 30. 11.: 15.55 Pregled sporeda — 16.00 Günther Frank: „Rad sem v družbi deklet...“ — 15.00 Legend of the golden gun — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Tedenski pregled — 20.15 Asfatne cvetke — 22.00 Šport — 22.15 Charlie Chan

Dravočasno mislite

na voščila, ki jih boste za božične in novoletne praznike poslali svojim sorodnikom, prijateljem in znancem.

Bogato izbiro voščil s slovenskim besedilom, pa tudi v obeh jezikih, dobite po ugodnih cenah v knjigarni

„NAŠA KNJIGA“
Celovec, Paulitschgasse

pri olimpijskih igrah — 23.25 Poročila.
PONEDELJEK, 1. 12.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Znanje danes — 18.30 Orientacija — 19.00 Križem, kražem po svetu — 19.25 Otroci pripovedujejo... — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Poldark — 21.05 Glasbena scena 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Reed — Mexico insurgente — 0.20 Poročila.

TOREK, 2. 12.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Pota k umetnosti — 18.30 Galerija — 19.00 Križem, kražem po svetu — 19.25 Otroci pripovedujejo... — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Igra s štirimi kandidati — 21.03 Teksti in pesmi z Andre Hellerjem — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2.

SREDA, 3. 12.: 10.55 Smuk za ženske — 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Po Avstriji — 18.55 Otroci pripovedujejo... — 19.00 Križem, kražem po svetu — 19.25 Otroci pripovedujejo... — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Cafe Central

— 21.05 Organizirana potrata — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Alambristol ilegalni priseljenci ob mehiško-kalifornijski meji — 0.05 Poročila.

ČETRTEK, 4. 12.: 10.25 Veleslalom za ženske — 13.00 Veleslalom za ženske — 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Brez nagobčnika — 19.00 Križem, kražem po svetu — 19.25 Otroci pripovedujejo... — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Trič, trač — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2.

JUGOSLAVIJA

PETEK, 28. 11.: 8.45 TV v šoli — 16.15 Poročila — 16.20 Pravljičice iz lutkarjevega vozička — 16.45 Pan tau — 17.15 Košarka — 18.45 Telestart 80 — 19.10 Risanka — 19.24 TV noč — 19.30 Dnevnik — 20.00 Zabavno glasbena oddaja — 21.05 Priznanje nove Jugoslavije — 22.05 V znamenju — 22.20 Med strahom in dolžnostjo.

SOBOTA, 29. 11.: 8.55 Poročila — 9.00 Za praznično dobro jutro — 9.30 Ladarice — 10.00 Pisatelj in otroci o svobodi — 10.30 Lepa si moja domovina — 11.30 Cesta bratstva in enolnosti — 12.00 Glasbena mladina — 12.55 Nogomet — 14.45 Muppet Show — 15.10 Vaterpolo — 16.10 Od Rateč do Gveglje — 16.40 Sinovi sonca — 17.05 Boško Buha — 19.05 Zlata ptica — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik 20.00 Srečanja — 21.35 Bolnišnica na koncu mesta — 22.25 Poročila — 22.30 Hiša iz bambusa.

NEDELJA, 30. 11.: 8.20 Poročila — 8.25 Za nedeljsko dobro jutro — 9.00 Čebelica Maja — 9.35 Beli kamen — 9.55 Kdo bo zmagovalc — 10.15 Björn Borg — 10.35 Vrnitev odpisanih — 11.35 Kažipot — 11.55 Mozaik — 12.00 Kmetijska oddaja — 13.00 Jugoslavija, dober dan — 13.35 Poročila — 14.15 Nagon po samoohranitvi — 15.55 Poročila — 16.00 Cordillera Blanca — 16.25 Vojna in mir — 17.45 športna poročila — 17.55 Košarka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Veliko mesto — 21.55 Propagandna oddaja — 21.30 Pozdrav iz Tolmina — 22.00 V znamenju — 22.20 športni pregled.

PONEDELJEK, 1. 12.: 8.00 Poročila — 8.05 Minigodci v glasbeni deželi — 8.20 Polh si sposedi hrusko — 8.35 Dimnikarček se potepa po svetu — 8.45 Klesar in sinova — 9.15 Paletavček — 10.25 Delaj z glavo — 10.55 Po sledah napredka — 11.25 Dokumentarna oddaja — 11.55 Poročila — 14.30 Vrtec na obisku — 14.45 Zivalstvo Avstralije — 15.15 Festival „Revolucija in glasba“ — 16.15 Dnevnik podružnične šole — 17.55 Poročila — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Lepa Vida — 21.45 Propagandna oddaja — 21.50 V znamenju — 22.05 Miniature.

TOREK, 2. 12.: 9.00 TV v šoli — 17.15 Poročila — 17.20 Dimnikarček se potepa po svetu — 18.00 Prvo srečanje slovenskih tamburaških skupin — 18.30 Obzornik — 18.40 Obramba in samozščita — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 19.15 Cik cak — 19.30 Dnevnik — 20.00 Aktualna oddaja — 20.55 Trsje in blato — 21.45 V znamenju — 22.00 Piranski glasbeni večeri.

SREDA, 3. 12.: 9.20 TV v šoli — 16.10 Val d' Isere: Smuk za ženske — 17.15 Poročila — 17.35 Kulturno dokumentarna serija — 18.05 Primorska poje — 18.40 Obzornik — 18.55 Ne prezrite — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Junakove pustolovščine — 22.20 Propagandna oddaja — 22.25 V znamenju — 22.40 625.

ČETRTEK, 4. 12.: 9.00 TV v šoli — 15.15 Poročila — 15.20 Val d' Isere: Veleslalom za ženske — 16.25 Hokej: Olimpija — Jesenice — 18.40 Zeleni oblaki — 19.10 Risanka — Cik cak — 19.30 Dnevnik — 20.00 V živo — 21.35 V znamenju — 21.50 Glasbeni magazin.

RADIO LJUBLJANA

PETEK, 28. 11.: 4.30 Dobro jutro 4.50 Dnevni koledar — 5.00 Poročila — 5.20 Rekreativna — 5.30 Jutranja kronika — 6.10 Prometne informacije — 6.50 Dobro jutro, otroci! — 7.30 Iz naših sporedov — 8.00 Poročila — 8.08 Z glasbo v dober dan — 8.30 Glasbena pravljica — 9.05 Z radiom na poti — 9.40 Turistični napotki — 10.00 Poročila — 11.35 Znano in priljubljeno — 12.00 Na današnji dan — 12.10 Iz glasbene tradicije jugoslovanskih narodov in narodnosti — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Pihalne godbe — 13.00 Iz naših krajev — 13.20 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam... 13.50 Človek in zdravje — 14.00 Poročila — 14.05 „Bajke o Gorjancih“ — 14.25 Voščila — 14.55 Minute za EP — 15.00 Dogodki in odmevi — 15.30 Napotki za turiste — 15.35 Zabavna glasba — 16.00 Vrtljak — 18.00 Izbor iz partizanske vokalne lirike — 18.30 S knjižnega trga — 19.00 Radijski dnevnik — 19.35 Lahko noč, otroci! — 19.45 Minute z ansambлом Bratov Avsenik — 20.00 Uganite, pa vam zaigramo — 21.00 Poročila — 21.05 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.00 Našim rajkom po svetu — 22.30 Besede in zvoki iz logov domačih — 23.05 Lirični utrinki — 23.10 Petkov glasbeni mozaik — 24.00 Poročila.

SOBOTA, 29. 11.: 4.30 Praznični jutranji program — 5.00 Poročila — 7.00 Jutranja kronika — 8.00 Poročila — 8.08 Radijska igra za otroke — 9.05 Socialistična demokracija v jugoslovanski praksi — 10.00 Poročila — 10.05 Po partizanskih poteh — 11.00 Jugoslovanski komponisti — 12.00 Na današnji dan — 12.10 Godala v ritmu — 12.30 Delovni kolektivi čestitajo — 13.10 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Edvard Kardelj v boju za priznanje nove Jugoslavije — 14.05 Uspehi jugoslovanskih avtorjev zabavne glasbe — 15.00 Informativna oddaja — 15.15 Pojo jugoslovanski operni pevci — 16.00 Bihač — Jajce — Beograd — 16.40 Zabavna glasba — 17.00 Poročila — 17.05 Za praznično razvedrilo — 18.00 „Jaz, bratje, pa vem za domovino“ — 18.35 Vokalna lirika slovenskih partizanov — 19.00 Radijski dnevnik — 19.35 Mladost — 20.00 Praznična oddaja jugoslovanskih radijskih postaj (prenos iz Jajca) — 22.00 Poročila — 22.20 Oddaja za naše izseljence — 23.05 Lirični utrinki — 23.10 „Dnevni slovenske zabavne glasbe 80“ — 24.00 Poročila.

NEDELJA, 30. 11.: 4.30 Jutranji program — 6.00 Dnevni koledar — 6.15 Danes je nedelja — 7.00 Jutranja kronika — 8.00 Iz naših sporedov — 8.08 Veseli tobogan — 9.05 Še pomnite, tovariši! — 10.05 Nedeljska matineja — 11.00 Pogovor s poslušalci — 11.10 Voščila — 12.00 Na današnji dan — 13.00 Obvestila in zabavna glasba — 13.20 Za kmetijske proizvajalce — 13.50 Z ansambлом Milana Ferleža — 14.05 Humoreska tega tedna — 15.00 Informativna oddaja — 15.30 Dobra zemlja kot morje — 17.50 Dokumentarna radijska igra — 19.00 Radijski dnevnik — 19.35 Lahko noč, otroci! — 22.00 Poročila — Iz naših sporedov — 23.05 Lirični utrinki — 0.05 Nočni program.

PONEDELJEK, 1. 12.: 4.30 Jutranji program — 6.00 Dnevni koledar — 7.00 Jutranja kronika — 8.00 Iz naših sporedov — 8.08 Otroci revolucije — 9.05 Socializem — pot osvobajanja človeka — 11.00 Iz Dedijerjevih prispevkov za Titov življenjepis — 12.00 Na današnji dan — 13.20 Ljudje v našem času in prostoru — 14.25 Voščila — 15.00 Informativna oddaja — 17.05 Titova misel o delu — 19.00 Radijski dnevnik — 19.35 Lahko noč, otroci! — 21.05 Beno Zupančič: Sedmina — 22.00 Poročila — Našim rojakom po svetu — Iz naših sporedov — 23.05 Lirični utrinki — 23.10 Za ljubitelje jazz.

TOREK, 2. 12.: 4.30 Dobro jutro! — 4.50 Dnevni koledar — 5.30 Jutranja kronika — 6.00 Dobro jutro, rojaki na tujem! — 6.10 Prometne informacije — 6.50 Dobro jutro, otroci! — 7.30 Iz naših sporedov — 8.00 Prometne razmere — 9.05 Z radiom na poti — 9.40 Turistični napotki za naše goste iz tujne — 11.35 Znano in priljubljeno — 12.00 Na današnji dan — 12.10 Danes smo izbrali — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.00 Iz naših krajev — 13.30 Priporočajo vam... — 15.00 Dogodki in odmevi — 15.50 Radio danes, radio jutri! — 18.30 Pojo amaterski zbori — 19.35 Lahko noč, otroci! — 19.45 Z ansambлом Francija Puharja — 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi — 22.15 Informativna oddaja v nemščini in angleščini — 23.10 S popevkami po Jugoslaviji — 0.05 Nočni program.

SREDA, 3. 12.: 4.30 Dobro jutro! — 4.50 Dnevni koledar — 6.00 Dobro jutro, rojaki na tujem! Prometne informacije — 8.30 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.05 Z radiom na poti — 12.00 Na današnji dan — 12.40 Ob izvirih ljudske glasbene kulture — 13.30 Priporočajo vam... — 14.05 Razmišljajmo, ugotavljajmo — 14.25 Voščila — 15.00 Dogodki in odmevi — 19.00 Radijski dnevnik — 19.45 Z ansambлом „Zadovoljni Kranjci“ — 21.05 Giuseppe Verdi: Odlomki iz opere „Othello“ — 22.30 Revija slovenskih pevcev zabavne glasbe — 0.05 Nočni program.

ČETRTEK, 4. 12.: 4.30 Dobro jutro! — 6.20 Rekreativna — 7.30 Iz naših sporedov — 8.30 Mladina poje — 9.05 Z radiom na poti — 10.05 Rezervirano za... — 12.40 Od vasi do vasi — 13.30 Priporočajo vam... — 14.40 Jezikovni pogovori — 14.55 Minute za EP — 15.00 Dogodki in odmevi — 18.00 Vsa zemlja bo z nami zapela... „Pesem o svobodi“ — 19.00 Radijski dnevnik — 19.35 Lahko noč, otroci! — 19.45 Z ansambлом Jožeta Privška — 20.00 Četrtek večer — 22.00 Poročila — Našim rojakom po svetu.

Knjiga najlepše darilo

Počasi se spet bližajo prazniki, ob katerih svoje sorodnike in prijatelje radi razveselimo s kakšnim darilom. Najlepše darilo pa je še vedno dobra knjiga. Ko boste izbirali darila za svoje, torej ne pozabite, da ima knjigar na „Naša knjiga“ v Celovcu bogato zalogo najrazličnejših knjig za otroke in mladino, za odrasle — za vsak okus nekaj primernega. Iz te zaloge navajamo le majhen izbor.

● **MOJI NAJBOLJŠI PRIJATELJI**, slikanica, 8 str., kart. šil. 28.—

● **UGANI KDO SEM**, slikanica, 8 str., kart. šil. 39.—

● **KAKO ŽIVALI PRAVIJO**, slikanica, 8 str., kart. šil. 28.—

● **Kajetan Kovič: MAČEK MURI**, pripovedka, ilustr. 24. str., kart. šil. 59.—

● **RAČKA, ZAJČEK, JAZBEC**, 3 slikanice-raztegljivke iz kartona, šil. 56.—

● **POJTE, POJTE, DROBNE PTICE**, slovenske ljudske pesmice, ilustr., 124 str., kart. šil. 86.—

● **ZLATA SKLEDICA**, pravljice z vsega sveta, ilustr., 322 str., kart. šil. 160.—

● **Antoine de Saint Exupery: MALI PRINC**, pravljica, ilustr., 82 str., kart. šil. 93.—

● **ROBINSON CRUSOE**, pripovedka, ilustr., 18 str., broš. šil. 18.—

● **PIKAPKEC**, pravljica, ilustr., 20 str., broš. šil. 30.—

● **Gregor Vitez: OGLEDALCE**, pripovedka, ilustr., 84 str., broš. šil. 28.—

● **Tone Pavček: SLON V ŽEPU**, pesmice, ilustr., 84 str., kart. šil. 84.—

● **KOREJSKE LJUDSKE PRIPOVEDI**, ilustr., 112. str., kart. šil. 105.—

● **MEZINČICA**, korziške pravljice, ilustr., 254 str., kart. šil. 110.—

● **Leopold Suhodolčan: LEVI IN DESNI KLAVN**, pripovedka, ilustr., 186 str., kart. šil. 133.—

● **MAMKA BRŠLJANKA**, pravljice s celega sveta, ilustr., 154 str., kart. šil. 91.—

● **Fran Milčinski: PRAVLJICE**, ilustr., 222 str., kart. šil. 80.—

● **Richard Bach: JONATAN LIVINGSTON GALEB**, povest 39 fotografij, 90 str., kart. šil. 78.—

● **Beno Zupančič: ZLATI PRAH**, zgodba, 256 str., cpl., šil. 150.—

● **ROČNA DELA**, priročnik, okoli 650 barvnih fotografij in 110 barvnih risb, 314 str., vel. format, šil. 427.—

● **SVET UMETNOSTI**, leksikon, okoli 1300 barvnih reprodukcij, 640 str., šil. 417.—

● **Dr. Stane Mikuž: MAKSIM GASPARI**, knjiga o delu in življenju slikarja Maksima Gasparija, več barvnih reprodukcij, 136 str., cpl. šil. 152.—

Knjige dobite ali jih naročite

V KNJIGARNI

„Naša knjiga“

CELOVEC, PAULITSCHG. 5-7

Iz poročil delegacij...

(Nadaljevanje z 2. strani)

šanj, ki se je tičejo, soudeležena — kot subjekt ne pa objekt političnih dogajanj kot večinoma Slovenci izven Slovenije. Glede prijave otrok k italijanskemu pouku je predsednik Fusilli ugotovil, da se je število prijavljenih otrok letos nekoliko zvišalo in izrazil upanje, da se bo ta tendenca ohranila.

Drugi dan je kot prvi nadaljeval s poročilom zastopnik madžarske narodnosti na Gradiščanskem dr. Johann Moor. Govoril je o kulturni dejavnosti, o izobraževanju pripadnikov madžarske manjšine na Gradiščanskem, poudaril pa je poseben pomen poletnega počitniškega izobraževanja mladine in učiteljev v LR Madžarski, kjer se na enem tečaju mnogokrat naučijo več madžarskega jezika, kot pa tekoma leta v osnovnih šolah na Gradiščanskem. Razložil je tudi vzroke za vstop madžarske manjšine v svet, ki jih vidi v glavnem v tem, da dosedaj kot manjšine niso bili formalno priznani z nobenim avstrijskim zakonom. Zaradi težav pri delovanju v svetovih, ki imajo samo pravico svetovanja se je vzdiral vsakega priporočila glede vstopa drugih manjšin v svetove. Predstavil je tudi memorandum, ki ga je predložila madžarska manjšina avstrijski vladi.

V imenu Hrvaškega akademskega kluba je govoril o situaciji gradiščanskih Hrvatov Karel Novoszel, ki je v prvi vrsti opozoril na mo-

čan asimilacijski pritisk na Gradiščanskem. Opozoril je na nezadovoljiv položaj hrvaškega pouka na področju osnovnih šol, otroških vrtcev in srednjih šol.

V imenu delegacije narodnosti iz Železne Županije v LR Madžarski je poročal predstavnik Hrvatov dr. György Ipkovič. V celotni županiji štejejo pripadniki manjšin okoli 10.000 prebivalcev, kar je 4 % celotnega prebivalstva. Od tega je okoli 4000 pripadnikov slovenske manjšine, ostali del pa tvorijo Nemci in Hrvati. V prvi vrsti se je posvetil problemu razvoja pouka v jeziku narodnosti in napovedal za prihodnje petletno obdobje ustanovitev dvojezične šole (slovensko-madžarske) v Monoštru (Szentgottard) blizu tromeje med Avstrijo, Jugoslavijo in Madžarsko. Njegovo

poročilo sta dopolnila v imenu porabskih Slovencev Ilean Barbel in v imenu Nemcev Bernard Schmalcher.

Za obe osrednji organizaciji koroških Slovencev je poročal o položaju manjšine na Koroškem predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Matevž Grilc. V prvi vrsti se je oprl na razlago Operativnega koledarja, ki sta ga obe osrednji organizaciji predložile pred enim letom zvezni vladi.

Značilen molk

Pred dnevi je v starosti 81 let umrl Siegfried Sames, dolgoletni predsednik in zadnja leta častni predsednik zveze koroških abwehrkämpferjev ter podpredsednik koroškega Heimatdiensta.

Ko je tukajšnji tisk poročal o njegovi smrti, se je ravnal po stari navadi in je o pokojniku pisal samo lepo in dobro; orisal ga je kot zaslužnega šolnika in naglasil predvsem njegovo ljubezen do domovine, ki jo je izpričal Sames v plebiscitni dobi in po drugi svetovni vojni kot funkcionar omenjenih organizacij. Ne samo zanimivo, marveč naravnost značilno pa je, da v opisu Samesovega življenja zeva široka praznina, dolga celih šestnajst let. Niti z besedico namreč ni omenjen čas od leta 1923 do leta 1939, čeprav Sames tudi v tej dobi ni bil nedelaven. Kar poglajemo:

Od 1923 do 1926 je bil Sames Ortsgruppenleiter NSDAP in od 1930 do 1933 okrajni govornik nacistične stranke, v kateri je imel izredno nizko in kot „stari borec“ častno člansko številko 26 661; leta 1932 je postal tudi član ilegalne nacistične učiteljske zveze NSLB, leta 1939 pa je bil imenovan za predsednika okrajnega sodišča (Kreisgericht) NSDAP v Šentvidu ob Glini.

V sedanjem prikazu njegovega življenja in opisu njegovih zaslug je to obdobje povsem izpuščeno — ker se, kakor že povedano, po stari navadi o mrtvih pač govori samo dobro. Ali sedanjji molk o tem obdobju mar pomeni, da taka preteklost danes tudi na Koroškem ne velja več za dobro, častno in zaslužno; da se take preteklosti danes že tako sramujejo, da jo enostavno zamolčijo? To bi bil vsekakor razveseljiv korak v pozitivno smer.

Bistrice - Šmihel

O življenjski poti Črnkove mame je posebej pisal profesor Janko Messner. Pogreb pokojne, ki je dočakala 80 let starosti, je bil v nedeljo na šmihelskem pokopališču, kjer se je od nje poslovilo veliko število pogrebcev, med njimi tudi številni nekdanji sotrpini izseljenci, ki so prišli od blizu in daleč, da ji s svojo prisotnostjo izkažejo poslednjo čast. Pretresljive in v srce segajoče so bile besede častnega predsednika Zveze slovenskih izseljencev, Lovra Kramerja, ki se je s solzami v očeh poslovil od nekdanje sotrpinke. Številni venci in cvetje, med njimi tudi venec Zveze slovenskih izseljencev, so nemo pričali o tesni in prirčni povezanosti s pokojno Črnkovo mamo.

Pretresljive pesmi žalostinke domačega pevskega zbora, zapete dragi pokojni v slovo, so dale temu žalostnemu pogrebemu obredu še turbnejše obeležje. Pogrebne obrede sta opravila dekan Kristo Srienc in kaplan Marjan Schuster. Pokojno Črnkovo mamo bomo ohranili v častnem spominu. Svojem in sorodnikom izrekamo naše globoko sožalje.

ČESTITAMO

Prejšnji teden je v Salzburgu napravil magisterij iz teologije naš rojak Božo Hartman iz Škocijana ob Klopinskiem jezeru. Božotu Hartmannu, ki bo poučeval na pedagoški akademiji v Salzburgu in še dodatno študiral filozofijo, za njegov uspešen študij čestitamo in mu pri nadaljnjem delu želimo veliko uspeha.

ŠPORTNI VESTNIK

SAK — POLICIJA 0:1

Kot smo že poročali se je nogometna sezona za koroške nogometaše že končala (izjema je le celovška Austria, ki igra v II. diviziji).

Po mnenju trenerja Slovenskega atletskega kluba Dragana Rogiča pa to nikakor ni povod, da se treningi za letošnje leto ukinejo. Tako naši nogometaši trenirajo slej ko prej dvakrat na teden. Zelo važne so po mnenju trenerja SAK tudi prijateljske tekme, v katerih lahko „preizkuša“ mlade igralce za morebitne spremembe v postavi I. moštva. Tako je bila tudi zadnja nedelja nastavljen tekma Policija (koroška liga) : SAK. Že v naprej je treba povedati, da je bilo srečanje s strani Slovenskega atletskega kluba slabo organizirano. V vrstah slovenske enajsterice smo videli le štiri igralce standardne postave. Da je naše moštvo lahko sploh nastopilo z enajstimi igralci, sta v postavo bila vzeta dva mladina, igralca SAK.

Čeprav zelo oslabiljen, je SAK odigral dobro tekmo in je izgubil proti Policiji le z 1:0. Gol je padel deset minut pred koncem srečanja. Treba je tudi omeniti, da je bilo nasprotno moštvo skoraj kompletno.

NK OLIMPIJA: TUZLA PREKINILA SERIJO OLIMPIJE

Po petnajstem kolu I. jugoslovanske nogometne lige je ljubljanska Olimpija prvič zapustila igrišče kot poraženo moštvo. Zeleni so igrali v Tuzli. Igralci Slobode so tekmo pričeli zelo dobro ter imeli terensko premoč. Ljubljanci so bili sicer v protinapadih nevarni, vendar se Voljč, Domadenik in Bošnjak niso najbolj znali. V zadnji minuti prvega polčasa pa je Bošnjak premagal nasprotnikovega vratarja ter spravil „zelene“ v vodstvo. Drugi polčas so domačini pričeli še bolj napadalno. V 48. minuti je Serajlić izenačil. V 68. minuti pa je Mulahasanović zasigural zmagalo Slobode.

S tem porazom je padla Olimpija na lestvici z drugega na tretje mesto. Crvena zvezda je v Beogradu remizirala, Radnički Niš pa z zmagom nad Budućnostjo zaseda za Crveno zvezdo drugo mesto na lestvici I. zvezne nogometne lige.

II. ŠAHOVSKI ŠTIRIBOJ V SOLKANU PRI NOVI GORICI

V nedeljo je bil v Solkanu v počastitev praznika 29. novembra II. šahovski štiriboj, katerega so se udeležili: šahovski društvi Piran in Nova Gorica ter zamejski šahovski društvi iz Trsta in moštvo Slovenske šprtnje zveze iz Celovca. Slovensko moštvo iz Celovca so zastopali: Dietfried Stelzer, Franz Stefaner, Ferdinand Ploner, Arnold Hatzenberger, Ivko Ferm, Ivan Lukan, Bernhard Olip.

ZSO
ZVEZA SLOVENSKEGA ORGANIZACIJA NA KOROŠKEM

OKRAJNA PISARNA PLIBERK
posluje vsak torek od 9. do 12. ure. V pisarni bo:
2. 12. 1980
Jože Mečina
namestnik tajnika SPZ

O varstvu okolja na Koroškem

Letos je izšel že 18. letnik brošure „Kärntner Naturschutzblätter“. Vsebinske brošure se bavi v glavnem s problemom varstva okolja na Koroškem. Izdaja in zalaga jo Urad koroške deželne vlade, oddelek 20.

Uvodne besede o varstvu okolja na Koroškem (leto 1979 posvečeno varstvu okolja na Koroškem) je tokrat napisal namestnik koroškega deželnega glavarja Erwin Fröhbauer. Prispevke v obliki člankov, referatov in predavanj so tokrat posredovali mag. dr. Oskar Glanzer, deželni glavar Leopold Wagner, bivši predsednik deželnega zbora Rudol Tillian, dr. Peter Weiß, dipl. inž. dr. Arnulf Pichler-Stainern, dipl. inž. Herbert Krappinger, dr. A. Zimmermann in dr. Gustav Wendelberger. Slednji je imel zelo zanimivo temo o znanem naravnem rezervatu Spintikovih jezer (nad Hodišami) na območju Zahodnih Gur.

Posebno poglavje v brošuri je posvečeno tudi pličjemu svetu in sicer 17. svetovni konferenci mednarodnega odbora za varstvo ptic, katerega zastopniki so leta 1978 zasedali v Ohridu v SR Makedoniji. Na tej konferenci je bilo sprejetih celo vrsto resolucij v korist ohranitve pličjega sveta. Kot po navadi je dal svoj prispevek tudi znani koroški ornitolog Wilhelm Wruß. Tokrat je poročal o obročkanju ptic na Koroškem v letu 1978 in o rezultatih preštovanja vodnih ptic v letu 1979. Posebno poglavje v brošuri je name-

njeno tudi društvom in organizacijam. Koroška gorska straža je na Koroškem nekašna oblast, ki skrbi za čisto okolje. Tej dejavnosti organizacije v letu 1978, je posvečen prispevek. Poročilo je podal Josef Mandler.

Brošura „Kärntner Naturschutzblätter“ obsega tokrat 114 strani in je pestro ilustriрана tako v črno-belih, kakor tudi v barvnih slikah. Cena oziroma abonma brošure stane 30 šilingov.

SPD „Drabosnjak“ gostovalo v Bilčovsu

V nedeljo zvečer smo imeli v gosteh igralno skupino Slovenskega prosvetnega društva „Drabosnjak“ s Kostanj. V režiji magistra Petra Stickra so nam kostanjški igralci predstavili „Igro od zgublaniga sina“, ki jo je pred pičlimi 200 leti napisal kmet, ljudski pesnik, bukovnik in dramatik Andrej Drabosnjak, rojak Kostanjčanov, ki so iz hvaležnosti za doprinos h slovenski kulturi, svoje društvo poimenovali po temu zaslužnemu možu. Nabralo se je lepo število gledalcev, ki so z velikim zanimanjem sledili izvajanjem igralcev, ki so govorili v narečju tedanjega časa, ko je še živel Drabosnjak. Zbrano publiko je pozdravil naš predsednik Ogris Gašper-Martič in v kratkih besedah orisal Drabosnjakovo delovanje ter igralcem in publiko želel, da bi vsi prišli na svoj račun, kar se je tudi zgodilo.

Teden poprej so Kostanjčani igrali v Šmarjeti v Rožu in želeli bi bilo, da bi nastopili še po drugih koroških odrih, saj je skrajni čas, da koroški Slovenci bolj spoznamo dela tega kulturnega velikana, o katerem celo trdijo, da je večji od Linharta.

PIREDITVE

Vabilo na komedijo Marjana Marinca

POROČIL SE BOM S SVOJO ŽENO

● v soboto 29. nov. 1980 ob 19.30 uri v dvorani pri Miklavžu v Bilčovsu
Priveditelj: Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu

● v nedeljo 30. novembra 1980, ob 20. uri pri Tišlarju v Sentjanžu
Priveditelj: Slovensko prosvetno društvo v Sentjanžu v R.

Gostuje igralska skupina „Oder 73“ SPD „Edinost“ iz Pliberka.
Ljubitelji smeha prirčno vabljeni.

Klub slovenskih študentov v Celovcu vabi na

KONCERT TOMAŽA PENGOVA

v sredo 10. decembra 1980 ob 19. uri v Dijaškem domu SSD v Celovcu, Tarviser Straže 16.
Tomaž Pengov poje šansone ob spremljavi kitare in lutnje.
Vsi, prav posebno pa celovški študentje, prirčno vabljeni!

Slovensko prosvetno društvo „Radiše vabi na uprizoritev komedije Jožefa Javorška

MANEVRI

v nedeljo 30. novembra 1980 ob 14.30 uri na Radišah v Kulturnem domu
Gostuje igralska skupina Slovenske prosvetne zveze

SPD „Kočna“ v Svečah vabi na

„IGRO OD ZGUBLANIGA SINA“
v nedeljo 30. novembra 1980 ob 19.30 uri v kinodvorani v Bistrici v R.
Nastopa igralska skupina SPD „Drabosnjak“ s Kostanj.

Krščanska kulturna zveza v Celovcu vabi na tradicionalno osrednjo gledališko predstavo [od leta 1962 naprej]
Henry-a de Montherlanta

PORT ROYAL

Pevajalec: Aleš Berger
Režija: Voja Soldatovič
Kraj: Mestno gledališče v Celovcu
Cas: ponedeljek 8. decembra 1980 ob 14.30 uri
Gostuje Slovensko narodno gledališče iz Maribora.

Kat. dom prosvete Sodalitas, Krščanska kulturna zveza in Klub občinskih odbornikov vabijo na jezikovni tečaj

„SLOVENŠČINA ZA UPORABO NA URADIH“

v soboto 29. novembra in v soboto 6. decembra 1980 v Domu v Tinjah.
Vodi: v. vlad. svet. dr. Pavle Apovnik

Posojilnica Velikovec praznuje 1. decembra 1980

90-LETNICO OBSTOJA

Od 8. ure naprej bo dan odprtih vrat, ob 14. uri bo slavnostna seja
Prirčno vabljeni!

V zvezi z 80-letnico obstoja slovenskega organiziranega planinstva na Koroškem, priredi Slovensko planinsko društvo Celovec v petek 19. decembra 1980 ob 20. uri v auli slovenici, Paulitschgasse 5-7

DIA PREDAVANJE SPOMINI ZA GORA [Julijske Alpe]

Predaval bo mednarodno znani planinski fotograf Jaka Čop iz Slovenije.
Ljubitelji lepe planinske fotografije prirčno vabljeni!

SPD Bisernica v Celovcu vabi na večer s pesmarjem in igralcem

„HEINO FISCHERJEM“ [Dunaj]
ki bo v ponedeljek, 1. decembra 1980 ob 19. uri v Dijaškem domu SSD, Tarviserstr. 16 v Celovcu
Prirčno vabljeni!

Menjava denarja

Stanje v četrtek 27. novembra 1980

Za 100 dln dobite	39.44 šil.
Za 100 dln plačate	44.— šil.
Za 100 lir dobite	1.44 šil.
Za 100 lir plačate	1.53 šil.
Za 100 mark dobite	700.— šil.
Za 100 mark plačate	716.30 šil.

Opozorjamo vse ljubitelje slovenske knjige, da si lahko

BREZPLAČNO IZPOSODJATE KNIJGE

v Slovenski študijski knjižnici. SSK ima svoje prostore v dijaškem domu Slovenskega šolskega društva, Tarviser Straže 16, tel. 82 9 68.

Knjižnica posluje v ponedeljek in torek od 10. do 18. ure, v sredo, četrtek in petek pa od 8. do 16. ure.

SSK dobiva nekako od l. 1974/75 ves obvezni izvod SRŠ. Poleg tega zbiramo tudi t. i. avstrijsko slovenico. Knjige so zelo različne vsebine in so namenjene vsem starostnim stopnjam ter poklicnim skupinam. Prav gotovo bodo tudi Vas nekatere zanimale.

VESELIMO SE VAŠEGA OBISKA!

Slovenska študijska knjižnica Tarviser Straže 16 9020 Celovec

KRATEK IZBOR KNIŽNIH NOVOSTI SLOVENSKE ŠTUDIJSKE KNIŽNICE

- ČRNOLOGAR L. NA GREDI, priprava o alkoholizmu iz časa vse večje uveljavitve industrializacije na podeželju, 361 str.
- GIDE A.: PASTORALNA SIMFONIJA, zgodba o slepi Gertrudi in njenem odnosu do protestantskega pastora, 114 str.
- ČAPEK K.: VOJNA Z MOČERADI, utopični roman o propadu človeške civilizacije, 247 str.
- BERGANT S.: POLNOKRVNOST NOY POJM, 193 str.
- BORCHERT U.: EKSPRESNA KUHINJA, 160 str., ilustr.
- ČAMERNIK A.: SPOMINI NA SODNE ZAPORE, pričevanje upravnika ljubljanskih sodnih zaporov v letih 1941—1942, 236 str., ilustr.

ZA MLAJŠE BRALCE:

- BACH R.: JONATAN LIVIGSTON GALEB, knjiga o galebu Jonatanu, ki je ljubil letanje in se je hotel še in še učiti, 88 str., ilustr.
- JURCA B.: KO ZORIJA GODE, zgodba o petnajstletni deklici, ki je še otrok a hkrati že skoraj tudi mlada ženska, 225 str., ilustr.

Navedene knjige lahko dobite oz. naročite tudi v knjižarni „NAŠA KNJIGA“

Celovec, Pavličeva 5—7